

KREKÁCS KÁROLY

K P V D S Z
VÖRÖS METEOR TERMÉSZETBARÁT EGYESÜLET

1067 Budapest VI., Eötvös u. 25/a
Telefon: 323-173

Budapest, 1989.
Létrehozó: KREKÁCS KÁROLY
csoportvezető.....

**STUDENT
SPELEOALPIN GROUP**

1067 Budapest VI., Eötvös u. 25/a
Telefon: 323-173

CSOPORTBESZÁMOLÓJA

1989

A BARLANGKUTATÁS SPOR TALAPÚ, EMBERFORMÁLÓ, KÖZÖSSÉGBEN
VÉGZETT TUDOMÁNYOS TEVÉKENYSÉG.

Tartalomjegyzék:

Összefoglalás	1
Csoporttörténet	2
Munkaterv és teljesítése	4
Kutatások, feltárások	
Budai-hegység	8
Pilis- "	21
Alsó-hegy és a Bükk	25
Mogyoród	28
Külföldi expedícióinkról	30

A beszámoló összefoglalása

A beszámoló első részében a csoport történetével foglalkozom, amely az "Irinyi J." Vszkisk. ODK-tól a KPVDSZ VMTE, Student speleoalpin csoport megalakulásán át, az 1989-es év végéig tartó főbb eseményeket öleli fel. A második rész tartalmazza az 1989. évi munkatervet és annak megvalósulását.

A feltáró tevékenységekre külön térek ki. Ebben a Buda-hegységbeli kutatásaink mellett a Lehelósluk-bg. és az Oroszlán-bg., a Pilisben a Laci-zsomboly felfedezéséről és feltárásáról számolok be. E témakört az Alsó-hegyi "49-s"-zsomboly és a Bükk-hegységi Kálmán-hegy újabb barlangjainak ismertetése bővíti. Végül a mogyoródi Klostrom-hegy kazamata kutatása zárja.

A beszámoló másik fele nagyszabású expedícióinkról számol be, kiemelve a legnagyobb, 1988-as, D-Ny-európai Hungária expedíciót. Ebben részletesebben a francia Massif Centrál környéke, a Pierre Saint-Martin bg. és az új Hungary-bg, Spanyolországban pedig többek között az Ojo Guarenā bg. rendszer dokumentálására kerül sor.

A területek barlangjairól számos szakirodalmat sikerült külföldön beszerezni, ezeket bárkinek rendelkezésére bocsájtom. A barlangokban készült diákat, fotókat pedig az 1985-s, 1986-s expedícióról Kardos László /Pannónia Bg.kut.Egy./, az 1987-ről Tihanyi Péter /VMTE, Foton-Béke csop./, az 1988-s útról Vida István /VMTE, Diogenész csop./ tulajdonaként tekinthetők meg.

A KPVDSZ Vörös Meteor TE. STUDENT szpeleoalpin csoport története

Mivel a csoport eddigi tevékenységéről a különböző szervezeti között és nevek alatt dokumentáció nem jelent meg, ezért indokolt némi visszatekintéssel kezdeni. A csoport és személyem szoros összefüggése miatt az idáig eltelt időről, ez a beszámoló kissé rendhegyó módon, mások híján, egyszemélyben készült.

A Bp.IX.ker. "Irinyi János" Vegyipari Szakközépiskola és Szaki., melynek 1976 óta tanára vagyok, még annak idején alapító tagja volt a IX.ker.-i Természetbarát Szövetségnek. Hamarosan vállalva a természetjáró szakosztály vezetését, a középfokú oktatási intézmények országos diákturisztikai szervezetében, az ún. Országjáró Diákok Körében /ODK/ működtünk tovább és működünk most is, a Főv.Tanács Okt.-i és Sportoszt. fennhatósága alatt, /vez. Kovács Dezső, BTB.Ifj.bizottság/. Az "Irinyi ODK" azóta is egyike a legeredményesebb diákturisztikai szervezeteknek. Bár a túranemek közül leginkább hagyományos gyalogtúrázás a tömeges méretű, de e mellett mind nagyobb igény merült fel a hegy- és sziklamászó, de különösen a barlangászat iránt. Évente mintegy 20-30 fő igényli állandóan a rendszeres barlangjárást, az alkalmankénti barlangjárók száma itt megközelíti a százat.

Ugyanakkor, amíg iskolánk turistikai vonatkozásban aránylag megfelelően kondicionált /sátrak, hálósák, hátizsák stb./, addig barlangászati felszereltségét tekintve igencsak szegényes. A javarészt mindig új és új kezdőkből álló, de lelkes amatőrök egyéni felszerelése meglehetősen kezdetleges. Mivel a barlangászat több szempontból is veszélyes jellege miatt, az ilyen volumenű igények biztonságos kielégítése csak külső csoportok segítségével valósítható meg, ezért rendszeresen kapcsolatban vagyunk több barlangász csoporttal. Ez ma már azért is könnyű, mert az ilyen irányultságú végzettjeink azóta már több bg.csoport felnőtt tagja lett. Ezzel tulajdonképpen megvalósul az a tervünk, hogy a középiskolás korban a barlangászat iránt kialakult érdeklődésüket ápoljuk, szervezeten és biztonságos körülmények között kielégíthessük igényüket. A barlangász társadalom megismerése révén pedig, az iskola után, a többi csoportokba beilleszkedve a jövő barlangászainak egyik utánpótlását jelenthetik. Vegyipari képzettségük megkönnyíti a tudományos munkában való részvételt is.

Az "Irinyi ODK" diákjai a barlangi túrázások mellett nagy kedvet éreztek új barlangrészek feltárására, sőt új barlangok felfedezése iránt is.

Már régóta foglalkoztatott a számomra helyi lakosként jól ismert terep, a Budai-hegység ilyen irányú átvizsgálása. Bár többen állították, hogy ez már egy lerágott csont, Schafrazik F. századelőn végzett tanulmányi megerősítetek abban az elképzelésben, hogy a Budai-hegységben még számos feltárássra váró üregrendszer létezik, szinte minden hegyében valószínűsíthető valamekkora barlang. Az évek során, gyakran csatárláncba állva, átvizsgáltuk a hegység erre leginkább feltételezett területeit. Rengeteg kisebb üreget, hasadékot találtunk és vizsgáltunk át. Több, számomra már régebből ismert barlanggyanús hasadékot megbontottunk és kitágítottunk. Így sikerült immár több kisebb, de olyan barlangot felfedezni, amely már minden bizonnyal nagyobb rendszert sejtet.

A felfedezett barlangok feltáráshoz viszont már kutatási engedélyek és egy megfelelően felszerelt, a feltáráshoz és a kutatáshoz már gyakorlottabb barlangkutató csoporttal való együttműködés kellett. Ezért vettük fel 1985-ben a kapcsolatot az együttműködésre leginkább hajlandóságot mutató Újpalota Sportegyesület /USE/ Pannónia csoportjával, melynek vezetője akkor Kardos László volt. Miután az irinyisek leigazoltak az USE-ba, megkértük a kutatási engedélyeket és nekiláttunk a feltárási munkának, nemcsak a Budai-hegység két új barlangjában, hanem a közben felfedezett Kevélyek /Pilis/ és az USE hagyományos kutatási területén a bükki Kálmán-rét környékén talált új barlangjaiban is. 1986 végén Kardos László pénzügyi dolgaival nem tudott elszámolni és helyzete az egyesületnél lehetetlenné vált, még a fegyelmi tárgyalás előtt kilépett és egy új Pannónia barlangász egyesületet alapított. Ezután az USE vezetősége a tagság kérésére engem kért fel a Pannónia csoport vezetésére. 1987 nyarán még megszerveztem a "HUNGÁRIA '87" Ny-európai szpeleoalpin expedíciót, de közben az USE állami támogatása annyira lecsökkent, hogy a rentábilis programjaik megtartása mellett a természetjáró /így a barlangász csoport/szakosztály működését megszüntették. Tagságunk ezután a KPVDSZ VMTE Foton-Béke csoportjához igazolt át és mire az új kutatási engedélyeket megkaptuk, 43 fővel megalakítottuk önálló csoportunkat a VMTE-n belül, a STUDENT szpeleoalpin csoportot. 1989-re végre a valós helyzetnek megfelelő, érvényes engedélyek birtokában megkezdhattuk a komolyabb feltárási munkálatokat. Közben még túljutottunk a "HUNGÁRIA '88, majd '89" szpeleoalpin expedíciókon is, bejárva olyan helyeket is mint Marokkó vagy Korfu-szigete.

KPVDSZ. Vörös Meteor TE. Barlangkutató Szakosztály:
"STUDENT" speleoalpin csoport 1989 évi munkaterve.

Csop. vez. és levelezési címe: Krekács Károly
1036.Bp. Uszály u.7.
Tel.mh.:4270-331

Működési terület:

- a.,Kecske-hegy/Budai hgs./: Oroszlán barlang,
Lehelősluk "
- b.,Csúcs-hegy/Pilis;Kis-Kevély/: Laci-zsomboly

Együttműködés:

a KPVDSZ. VM. TE. Barlangkutató Szakoszt. csoportjaival.

I. Feltáró kutatás:

a., Továbbjutási kísérletek:

- Lehelősluk bg. továbbkutatása /folyamatos bontás/
- Oroszlán-bg. feltárás /bontás ill.robbantás /
- Laci-zsomboly feltárás/bontás, ásás folyamatosan/

b., Fenntartás, stabilizáció:

- Lehelősluk-bg. bejárat feletti rész omlásveszélytelenítés,
- " " " járatstabilizálás, betonrögzítés,
- Laci-zsomboly bejáratának stabilizálása faácsolattal.

II. Tudományos és dokumentációs tevékenység:

- a fenti barlangok felmérése,adatgyűjtés és kiegészítés,
- fotodokumentációk készítése az új feltárásokról,
- az 1989. évkönyv elkészítése.

III. Oktatás, képzés:

- havonkénti összejövetel szervezése, barlangi előadások,
- kötéltechnikai és alpinista alapképzés /elm.-i, gyak.-i/

IV. Egyéb :

- az 1989-es túrák és táborozások előkészítése, szervezése,
- a "HUNGÁRIA '89 " speleoalpin expedíció megszervezése
- a X.Nemzetközi Barlangász Konferencia aktív segítése,
- részvétel a hazai és külföldi barlangkutatók eseményein és bekapcsolódás azok munkáiba/Társ.-i kut.tábor,Bg. Napok/
- kutatási területeink környékének rendezése /takarítás, stb./
- barlangok megismerése rendszeres túrák során ,
- terepvizsgálatok, újabb barlangok feltárása,
- érdeklődők részére spec. /pl. toborzó/ túrák szervezése
- bekapcsolódás a Társaság munkáiba felkérés vagy értesítés alapján.

Az 1989-es évben végzett munkáink

A második évet záró STUDENT szpeleoalpin csoport főleg diákokból álló 43 fős tagsága idén is nagy aktivitással vett részt szakosztályunk tevékenységében. Ebben az évben is több mint félszáz túrát és egy nagyobb, meg egy kisebb külföldi expedíciót szerveztek. Nagyobb jelentőségű volt a nyári "BALKÁN '89" expedíció, melyet három szakaszban bonyolítottak le. A csoport többsége /33 fő/, az eredetileg tervezett Albánia helyett a jugoszláviai, a görög és a bulgár karszterületeket és azok barlangjait tanulmányozták. Albánia, az indulás előtti héten, a Nagy Imre temetését követő helyzetet elemezve, hazánkat szociál-kapitalista stb.-nek értékelve, az előre letárgyalt beutazási vízum kiadását nem engedélyezte. Ezért módosított programunkban a következő nagyobb akciókat végeztük: Kotori-öböl barlangjai, Moraca és Lina folyócskák környéki karsztok/Jug./, Kasztoria, Korfu, Kalabrita, Olympos, Parnassos környéki karsztok és barlangok/Görög/, Rodope és Magura karsztok és barlangok/Bulg./ bejárása, egy hónap alatt. Többi két kisebb csoportunk a Probatina-zsombolyt/Gör./ mászták ki. Ősszel egy kisebb csoport a Höhlenhöhle bg. rendszerével próbálkozott. Útjainkról vetítéssel egybekötött élménybeszámolót tartottunk székházunkban. Az 1989-es expedíciókat saját költségeinkből fedeztük, de a biztosításokat a Hungária Biztosító állta. Augusztusban besegítettünk a X. Nemzetközi Barlangász Kongresszus és a Nemzetközi Barlangi Mentő Szimpózium budapesti feladatainak megoldásában. Ugyanekkor fogadtuk az általunk meghívott spanyol, burgoszi Niphargus bg. csoport 12 kutatóját, melynek során a Diogenész csoporttal kialakított közös programok és számos élménydús barlangi akciók mellett jutott idő hazánk és fővárosunk némi megismerésére is. Elkészült az előző expedíciók summázott feldolgozása is.

Hagyományos kutatóhelyeinken a Budai-hegységbeli Kecse-hegy barlangjában, valamint a pilisi Kevélyekhez tartozó Laci-zsombolyban folytattunk feltáró tevékenységet. Ezen túl az Alsó-hegyi karszton végeztünk több terepbejárást és adatgyűjtést. A két év során 3 fő alapfokú, 3 fő bg. technikai II., 2 fő a kutatásvezetői és 2 fő bg. túravezetői tanfolyamokon vizsgázott le eredményesen. A csoport java derekasan kivette részét a KPVDSZ VMTE székházunk pincerendszerének kitakarításában és a felújítási munkálataiban. Elkezdtük a "HUNGÁRIA '90" szpeleoalpin expedíció szervezését. Előkészítettük egy egyesületen belüli alapfokú bg. tanfolyam lebonyolítását. Ezekről készítettem el a STUDENT csoport első összefoglaló beszámolóját.

KPVDSZ VMTE Az 1989. évi csoportonkénti túraaktivitás

Megnevezés	Túrák száma	Túra- nap	Lét- szám	1989. évi szorzott létszám	Tavalyi '88 szorzott létszám
TERMÉSZETJÁRÓ SZAKOSZTÁLY					
Kárpát	226	345	2 279	3 951	3 515
Triál	204	264	2 276	2 842	2 869
Kalandozók	101	162,5	1 113	1 713	699
Interglob (BSZV)	72	129	923	1 545	1 546
Bakancsosok	78	121,5	785	1 268	1 260
Magashegyiek	59	133,5	517	1 266	913
Budai-33	33	46	707	1 176	-
Tizek	112	127	936	1 127	1 238
Jóbarátok	40	64	656	962	1 146
PAT	32	57	251	751	351
Agro-Skála	21	29	308	570	302
Csütörtökiek	42	64	349	484	512
Borostyán	33	41	271	401	457
Madárbarátok	41	47	277	309	484
Nomád	37	53	190	280	388
Sallai	15	15	195	195	165
Péntekiek-Belker	19	28	109	163	338
Tekergők	7	11	73	129	59
Pannónia	-	-	-	-	-
Egyéb rendezvények	1 172	1 737,5	12 215	19 132	16 242
	18	43	123	275	479
	1 190	1 780,5	12 338	19 407	16 721

161

KPVDSZ VMTE
A csoportok közötti pontverseny végeredménye
1988. január 1 - december 31.

Helyezés	1	2a	2b	3	4a	4b	5a	5b	5c	6	Összes pontszám
A-csoport (létszám 80 fő fölött)											
1. Triál	-280	2298,5	210	140	420	-	65	140	-	232	3225,5
2. Jóbarátok	-250	1146	-	-	-	-	25	-	-	1	1422
3. BSZV	-500	1582	-	-	-	-	20	85	-	27	1214
B-csoport (létszám 31-80 fő)											
1. Kárpát	+40	3131	140	220	470	-	110	270	25	9	4415
2. Student	-	2612	20	-	-	-	-	-	-	3	2642
3. Tizek	-	1238	20	-	-	-	5	-	-	-	1263
4. Kalandozók	+170	684	50	20	-	-	10	-	-	139	1073
5. Nautilus	-60	1067	-	-	-	-	-	-	-	1007	
6. PAT	+20	394	-	-	200	-	5	74	693	5	409
7. Közp. bg. kutató	+70	334	-	-	-	-	-	-	-	5	377
8. Borostyán	-150	467	-	-	-	-	15	-	-	45	281
9. Foton-Béke	-240	511	10	-	-	-	-	-	-	-	281
C-csoport (létszám 30 fő alatt)											
1. Bakancsosok	+70	740	160	20	50	-	25	-	-	3	1068
2. Magashegyiek	+40	913	-	-	-	50	-	-	-	14	1017
3. Csütörtökiek	-10	512	-	-	-	-	-	-	-	78	580
4. Madárbarátok	-70	402	140	-	-	-	50	-	-	-	522
5. Nomád	-10	390,5	-	-	-	-	5	10	-	28	443,5
6. Téry Ödön	-10	304	-	-	-	-	-	-	-	314	314
7. Meander	-	236	-	-	-	-	-	-	-	-	236
8. Péntekiek-Belker	-80	344	-	-	-	-	5	-	-	-	269
9. Sallai	-60	165	-	-	-	-	-	15	-	6	246
10. Diogenes	-60	171	-	-	-	-	-	-	-	-	231
11. Tekergők	-200	59	-	-	-	-	-	-	-	-	-141

A számozott rosetok értelmezése:
 1. Létszámváltozás
 2a. Túraaktivitás
 2b. Külső szervek részére vezetett túrák
 3. Új minősítések
 4a. Országos túraimagalmak
 4b. VM túraimagalmak
 5a. Kiemelt tevékenység: nyílt túrák
 5b. Kiemelt tevékenység: TESZ
 5c. Kiemelt tevékenység: túrista alkotások készítése
 6. Versenyek
 X. Barlangász csoportok

Megjegyzés: a Meander és a Student csoport 1988-ban alakult.

BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

Foton-Béke	11	124	224	3 446	533
Student	47	150,5	715	2 565	2 606
Baradla	15	56	101	471	-
Központi	6	59,5	37	354	334
Vass Imre	14	35	128	274	-
Meander	4	20	22	100	236
Diogenes	1	2	31	62	171
	98	447	1 258	7 272	3 960

HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLY

Téry Ödön	31	61	241	403	286
-----------	----	----	-----	-----	-----

VÍZALATTI BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

Nautilus	11	48	78	469	1 037
----------	----	----	----	-----	-------

Egyesület összesen: 1 330 2 336,5 13 915 27 551 22 004

STUDENT COOPERT 1988.

A STUDENT csoport feltáró tevékenysége

Budai-hegység

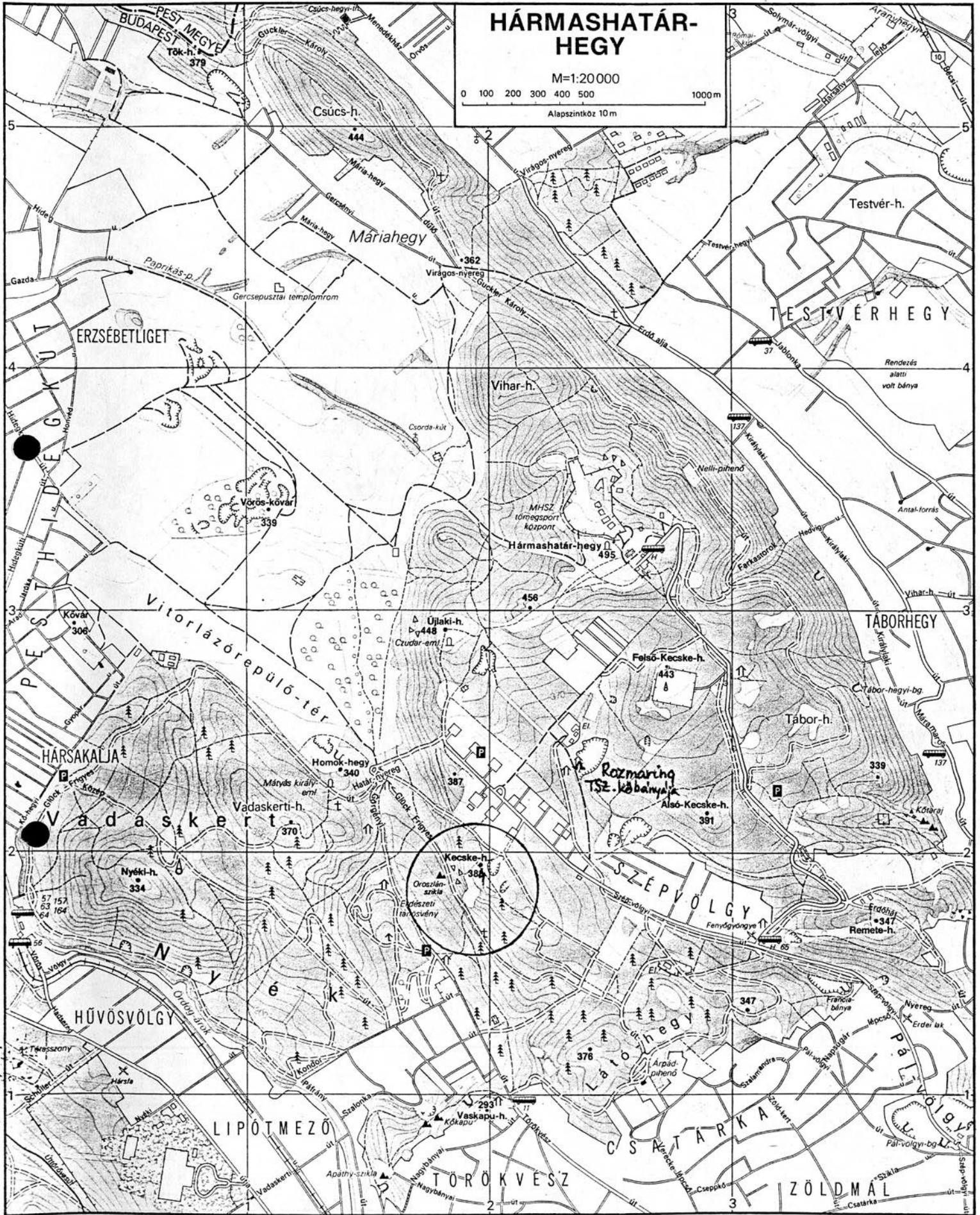
Az egyik kutatási területünk a Bp.II.ker.Szép völgyi út felső vége és a Glück Frigyes sétaút /K-/ között, az Oroszlán-szikla felett emelkedő Kecske-hegy, melynek 384m-es magassági pontjától 20 m-re keletre helyezkedik el a Kecske-hegyi kőfejtő. A felhagyott kőbánya déli fala "Utópia" néven ismert sziklamászó gyakorlóhely. A bánya D-Ny-i beszögelésének alját borító omladékot 1977/78-ban már megbontottuk és két szűk kis hasadékot találtunk. Az alsóbb szinten lévőket 1985-ben feltártuk és egy 3 m magas és hosszú, de csak 0,45 m keskeny, a végeken elszűkülő, vízszintes járatot sikerült feltárni, melyet 1986.jan.23-án, Kecske-hegyi kőfejtő hasadék barlang néven az OKTH Bp.felügyelőségének bejelentettem. Az üreg feletti állandó omlásveszély és a továbbjutás kis reményisége miatt a feltárását befejeztük.

Annál ígéretesebbnek találtam később, a Csúcs-hegy csúcsa felé eső 15 cm széles és kb.50 cm magas repedést, amely egy cseppkő-lefolyásos sziklafal sarkában nyílt. Erre már 1960-ban felfigyeltem, mert telente a rés környéki havat mindig megolvasztotta, nagyobb hidegekben pedig gőzpárát eregetett. Ezért neveztem el Lehelős-luknak. A feltárás elég reménytelennek tűnt mivel a repedés folytatását lefelé egy óriási omladék borította és a felette lévő sziklafal állandóan omlott. A többszöri omlásveszélytelenítés után az omladékból közel 6 m^3 -t elhordva, a cseppköves lefolyás rés felőli alja jellegzetes hévizes fülkékben folytatódott és a rés lefelé kitérgült. A járatot kitöltő laza köves törmeléket kitermelve borsókővel gazdagon borított szűk járat vált szabaddá kb 9 m hosszan déli irányban, mely felfelé és a végén repedéssé szűkül. Lefelé viszont tovább folytatódtak a törmelékkel kitöltött hévizes fülkék. Az új barlangot Lehelősluk-barlang néven 1986.márc.28-án bejelentettem /OKTH Bp.fü.Bg.tani Oszt./ . A kutatási engedély megszerzése után a munkát tovább folytattuk lefelé. A szelvény 4 m mélységben kitérgült és a köves kitöltés helyett márgás, agyagos részbe bontottunk, végül egy sziklahajlat alatt egy 2 m^3 termecskét alakítottunk ki. Ennek déli alsó sarkaiban a járat tovább halad lefelé, nyelve a bontási törmeléket. Sajnos a termecske boltozatát alkotó sziklabehajlás tövében egy repedés fut körbe, mely miatt a bontási terület a lehetséges omlás miatt életveszélyessé vált. Ezért addig amíg a sziklát betonrögzítéssel nem stabilizáltuk a feltárást ideiglenesen felfüggesztettük. A kutatómunkát továbbá nagymértékben nehezíti, hogy a bejárat feletti magas sziklafal is erősen omlásveszélyes, különösen a fagyok elmúlásával szinte folyamatosan pereg, omlik. Ezért minden munkát több órás omlásveszélyelhárítással és ko-

pogózással, majd a leomlasztott törmelék elhordásával kezdtük, ma már jókora meddőhányót képezve. A jelenlegi végpontban gyenge huzat észlelhető, hőmérséklete állandó, 12°C ! A jelek alapján minden bizonnyal egy nagyobb hévizes barlang feltételezhető. Így a külső és belső járatstabilizálási munkák után, a további bontásokkal egyidejűleg már a bg. lezárhatóságát is mielőbb fontolóra kell vennünk.

A feltárások során kiemelkedő munkát végeztek Koszty Attila, Turcsán Zoltán, Ujvári Gábor irányítású diákok, mind az USE, mind a VMTE tagjaiként.

A fent nevezett Kecse-hegy másik nagy reménysége lett az Oroszlán-/Oroszlán-kői/ barlang, amely a 384 m. magassági ponttól 100 m-re É-NY-ra a sziklás hegyoldalon lefutó, K-Ny-i, omlással borított törésvonal felső végén, egy sziklaletörés aljában nyílik. A kb. 1 m^2 -es, félkör alakú bejárat egy 10 m-re lévő sziklatoronyra néz, amelynek alján a törésvonal alsó részén több álboltozatos üreg, hasadék található. A barlang eredetileg az itteni rókatanyák egyike volt, melyet az évek folyamán bontottam, bontogattunk. Amíg az itt lévő többi üreg csupán álboltozatot képező omladéknak bizonyult, addig ez egyre kifejezettebb járatban folytatódott. Igazán érdekessé akkor vált, mikor 1984 telén kitorék ebet engedtünk a járat továbbvezető szűk végébe, és az több mint tíz perc múlva jött csak vissza. A hangos csaholással berontó kutya ugatása egykettőre a messzi távolba veszett és mikor hosszú idő után ismét felhangzott a távolból egyre erősödő ugatása döbrentünk rá, hogy több száz méter járatrendszer vár feltárárra! Az új bg.-t 1986. jan. 23-án, Oroszlán-barlang néven az OKTH, Bp. fű. Bg.-tani Oszt.-nak bejelentettem. Nevét a kb. 100m-re D-Ny-ra lévő Oroszlán-szikla közelsége miatt kapta. A bg. járata K-felé vezet a hegybe, enyhén lejt és 8m-ig kúszva jól járható. Itt a szelvény oldalra kitágul, de erősen ellaposodik és a végén meredeken lehajlik, közben É-D-i irányban T alakzatban elágazik. Az É-i járat 3m-es szűk lejtőjének végén jól látható a továbbvezető nyílás, gyenge, télen nyelő huzattal. Sajnos a szűkület miatt oda lejutni csak erőszakos tágítás után lehetséges. A legkivitelezhetőbb megoldás több apróbb, repesztő robbantás lenne, mivel a kézi fejtéshez itt nincs elég hely. E célból aggregátoros áramfejlesztéssel több furatot mélyítettünk a járatfalba. Ez nekem úgy tűnik mint egy hatalmas álfenék, amely a menyezetről leváló /talán kifagyott/ sziklatömb képez, ui. a menyezet és a járatfelszín teteje jól egybeillik. Ennek szétrepesztésével és ki-termelésével az eredeti járarszintre lejutva könnyen a továbbvezető ágba lehet jutni. Sajnos az időközbeni áremelések a kivitelezéshez szükséges munka-

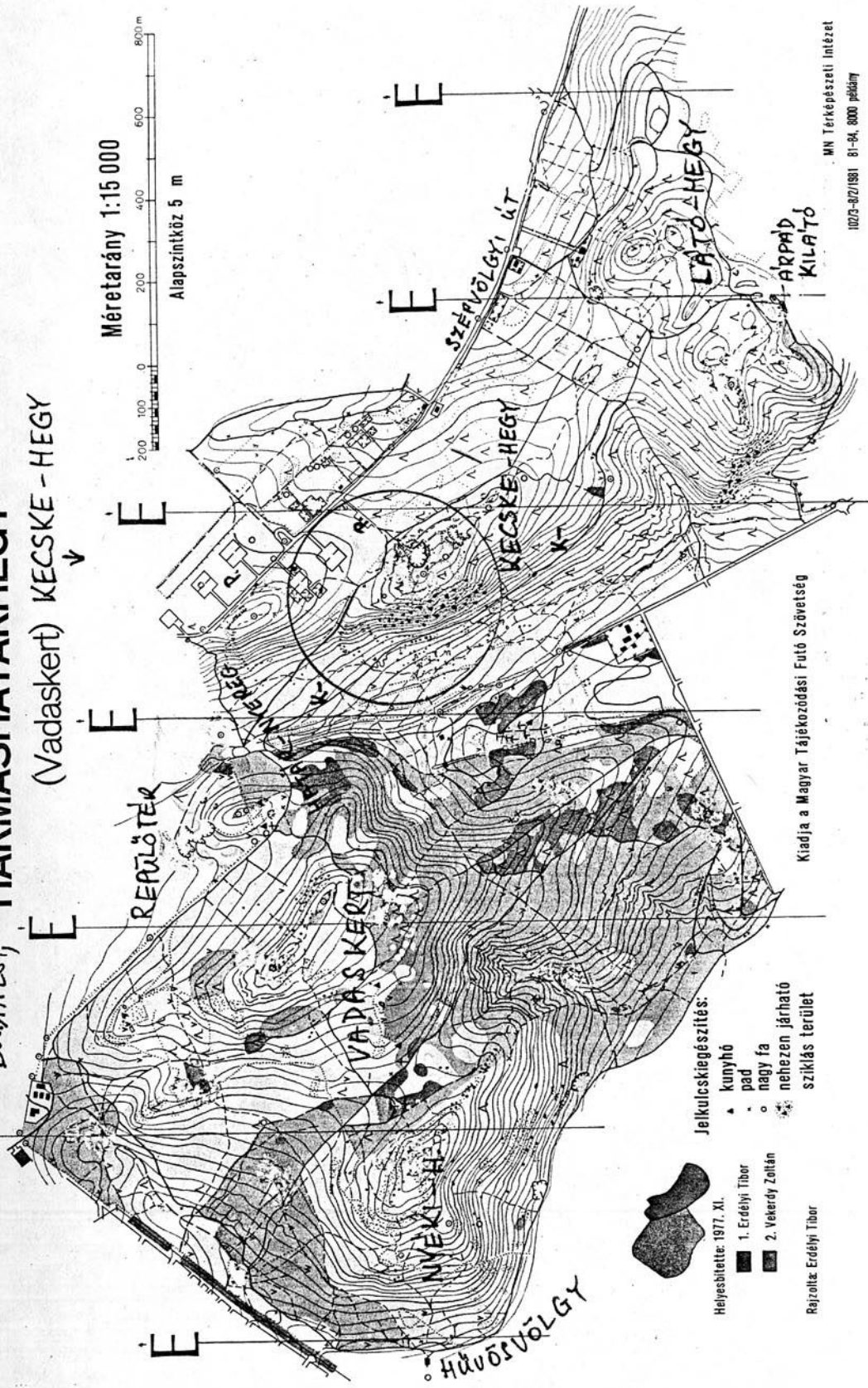

FONTOSABB JELEK

Beépített terület: épület	Kiépített út: földút	Sétaút; ösvény	Villamosvonal; kerítés	Erdő; fenyőerdő	Gyepterület; liget	Szántó; gyümölcsös	Parkolóhely; vendéglő	Esőház; vadetető; magasles	Forrás; kút

BUDAPEST, HÁRMASHATÁRHEGY

(Vadaskert) KECSKE - HEGY

Méretarány 1:15 000
Alapszintköz 5 m

- Jelkulcskiegészítés:
- ▲ kunyhó
 - pad
 - nagy fa
 - ☼ néhezen járható sziklás terület

- Helyesbítette: 1977. XI.
- 1. Erdélyi Tibor
 - 2. Vekery Zoltán
- Rajzolta: Erdélyi Tibor

Kiadja a Magyar Tájékozódási Futó Szövetség

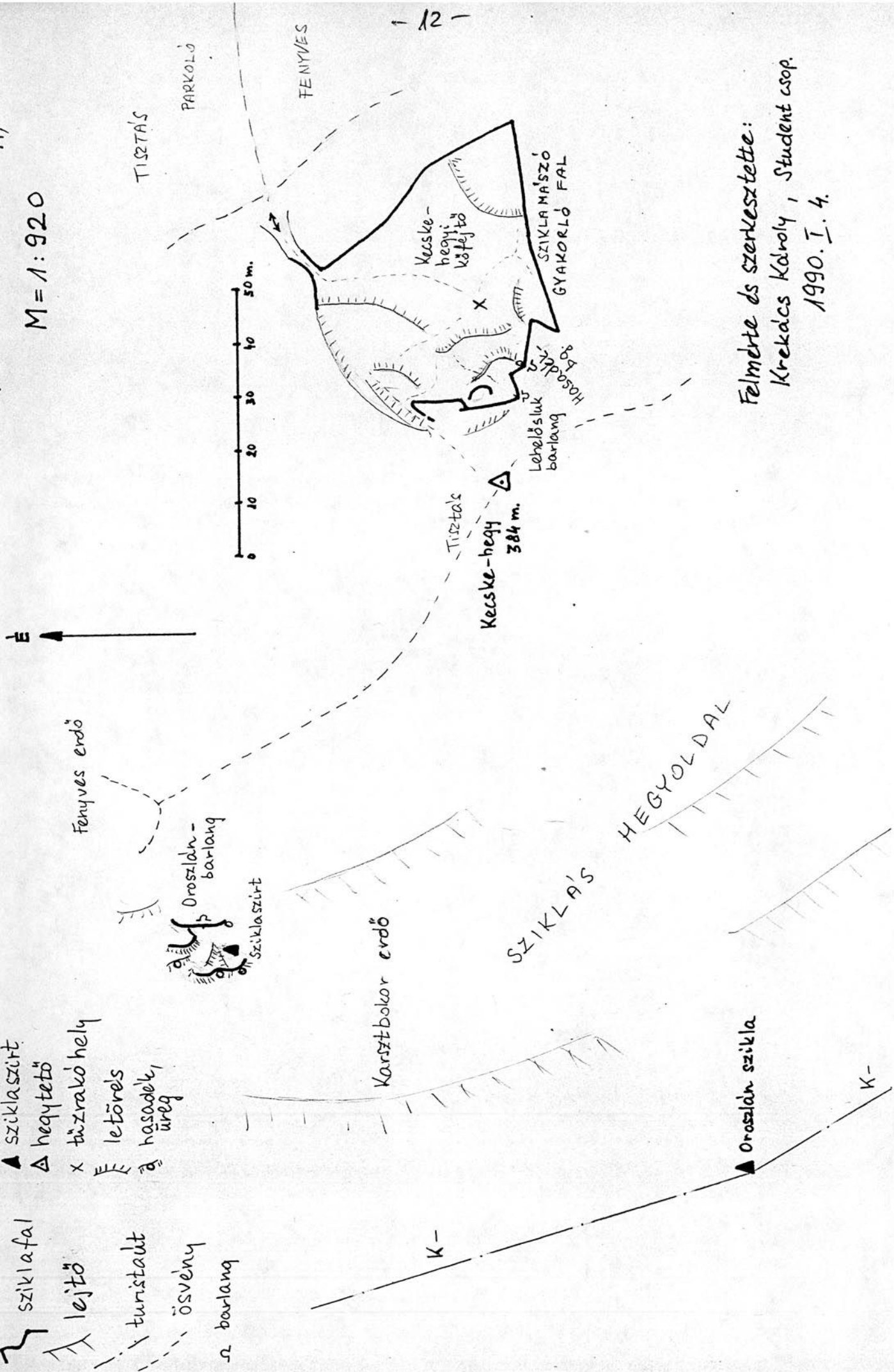
MN Térképészeti Intézet
102/5-102/1981 81-84, 8000 példány

KECSKE-HEGY 384 m.
(Bp. II. Hármashatárhegy)

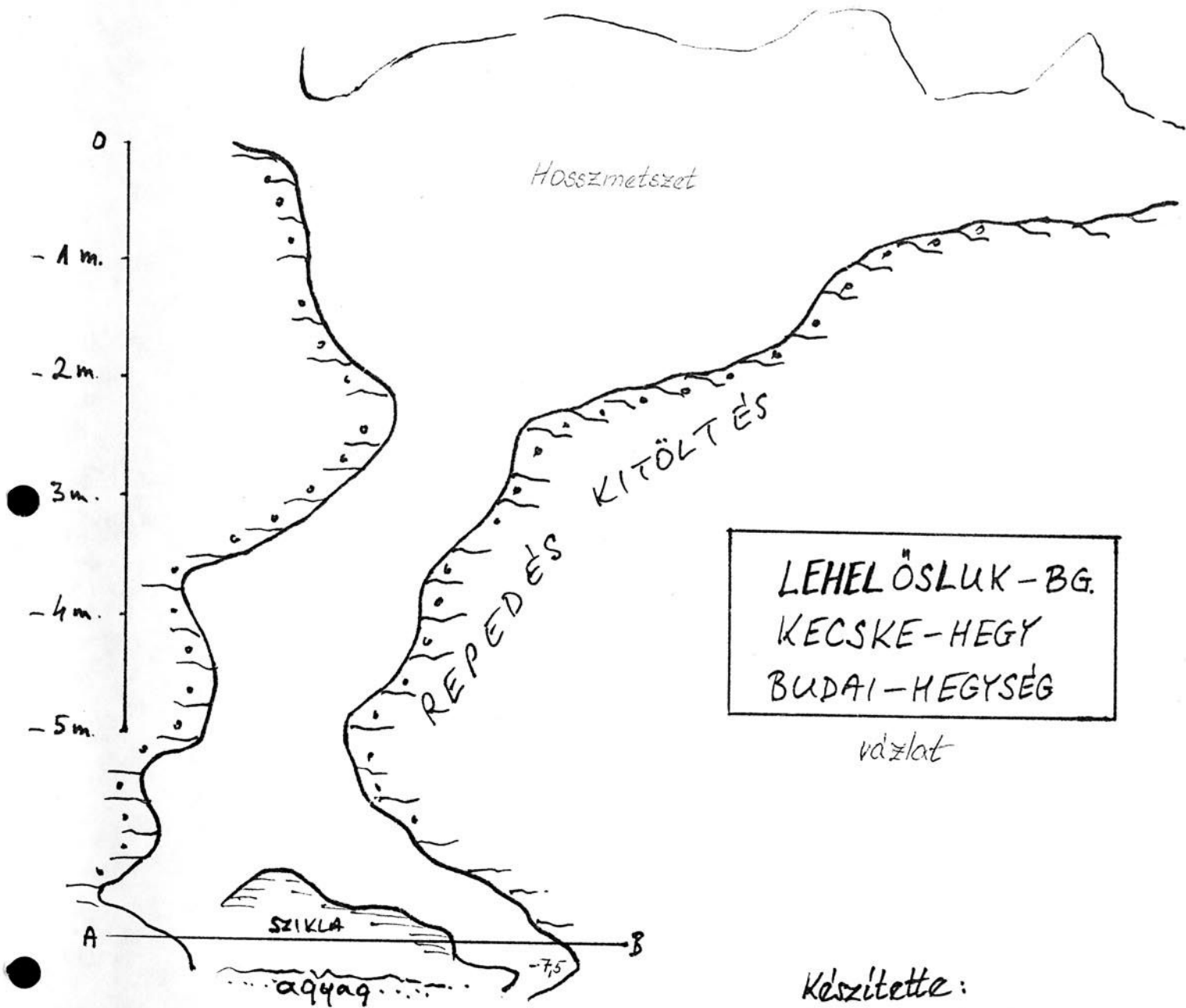
M = 1:920

- Felkulcs:**
- sziklafal
 - lejtő
 - turistaut
 - ösvény
 - barlang

- ▲ sziklaszirt
- △ hegytető
- x tűzrakóhely
- ↳ letöréls
- ↳ hasadék, ureg

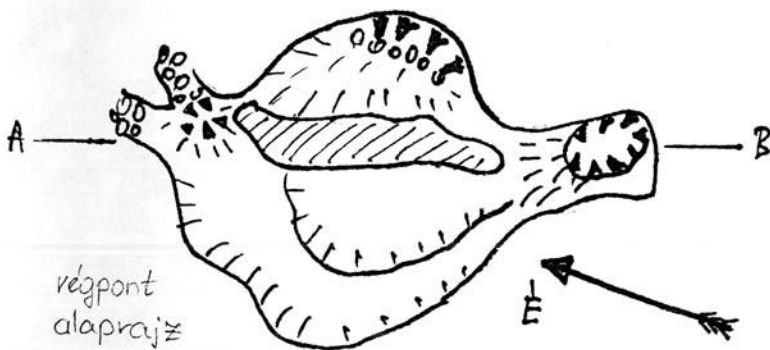
Felmérte és szerkesztette:
Krekács Károly, Student csop.
1990. I. 4.

LEHELŐSLUK - BG.
KECSKE - HEGY
BUDAI - HEGYSÉG

vázlat

Készítette:
Krekács Károly
Student csoport,
1989.

CSEPPKÖ-LEFOLYÁS ÉS HÉVIZES GÖMBFÜLKÉK A LEHELŐSLUK BARLANG
BEJÁRATA'BAN

FOTÓ: KREKA'CS K.
1989

A TELENTE PÁRÁT LEHEŐ LEHEŐSLUK BARLANG BEJÁRATA
FELFELE REPEDESBE MEGY A'T

FOTÓ: KREKA'CS K.
1989

A LEHELÖSLUK-BARLANG ELEJE ÉS NÉGY MÉTER MÉLYSÉG BEN

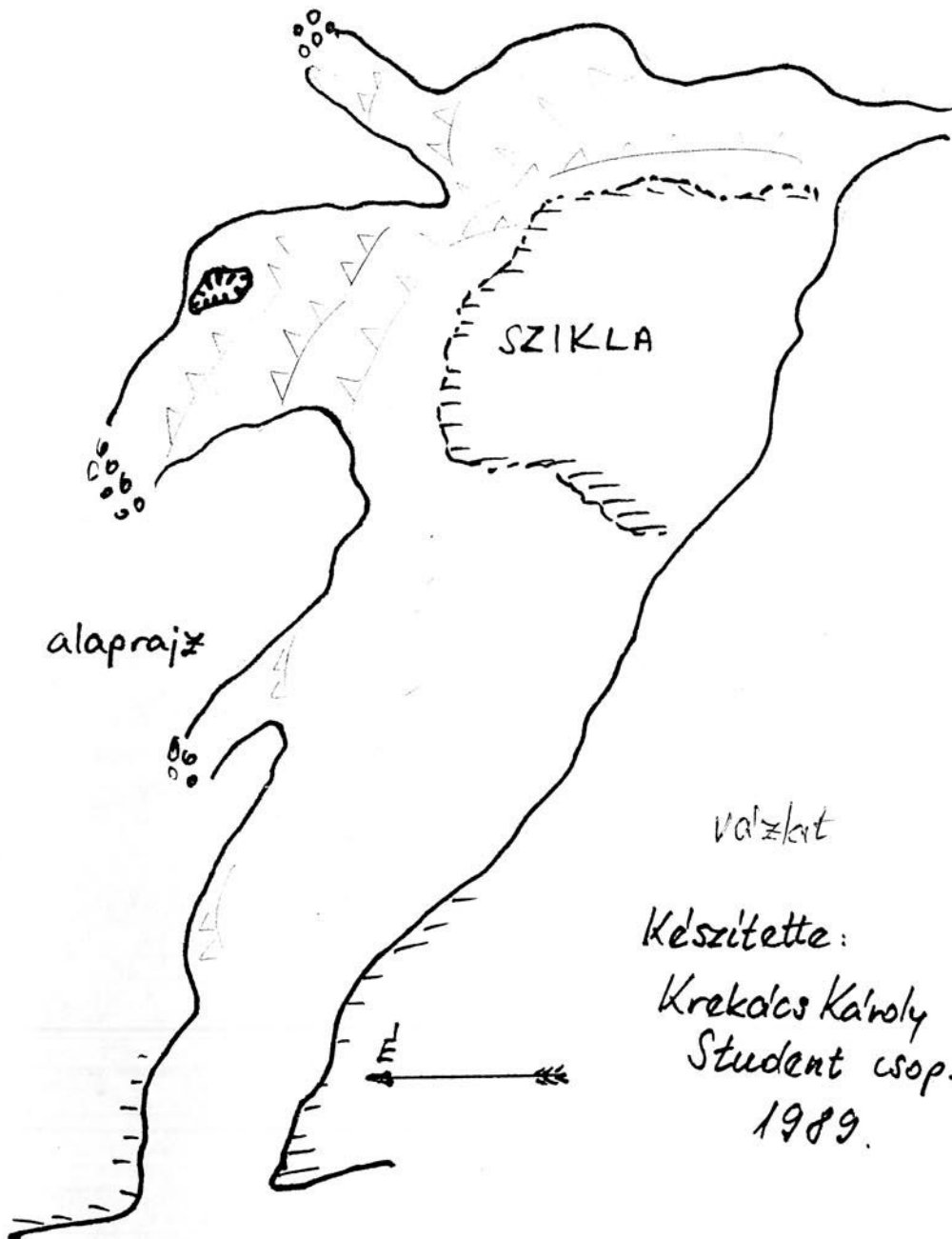
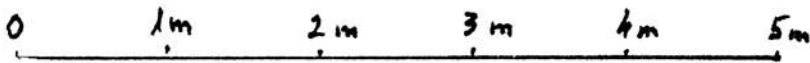
FOTÓ: KREKÁCSI K.
1989

A LEHELŐSLUK BARLANG 5 MÉTER MÉLYSÉGBEN GAZDAGON
DISZÍTETT

FOTÓ: KREKÁCS K.
1988.

Oroszlán - barlang
Kecske - hegy, Budai - hqs

vázlat

Készítette:
Krekócs Károly
Student csop.
1989.

AZ OROSZLÁN-BARLANG BEJÁRATA ÉS AZ
ALATTA MEGASODÓ SZIKLASZIRT

FOTÓ: KREKAČS KÁROLY
1989

AZ OROSLÁN-BARLANG BEJÁRATI SZAKASZA

FOTÓ: KREKÁCS KÁROLY
1989

latok költségét nagyon megnövelték. A szükséges robbantási engedélyek beszerzése is bonyolult és nem lelkesítő az sem, hogy a kutatási engedélyeket minden évben újra kell kérni! Felmerül a kérdés, érdemes e nagyobb anyagiakat beinvestálni egy olyan feltárásba, amelynek kutatását talán nem hosszabbítják meg, vagy kiadják másnak?

Egyéb tevékenységeink a Budai-hegységben

A Bp. III. ker. Szépvölgyi út felső végétől É-K-re, az Alsó-Kecske-hegy /397m./ K-i oldalában van a Rozmaring Tsz. felhagyott kőbányája, mely ma törmelék lerakóhely. A bányabejárat után balra található egy S alakú, kb. 18 m. hosszú hévizes eredetű barlang fallal megerősített bejárata, mely tűzgyújtogatás miatt erősen kormos. Miután a végponton lévő nyílásból egyszer denevér repült ki, a szolnoki barlangkutatókkal kibontottuk a szűkületet. Petren Imrének sikerült a továbbjutás, de az új rész egy zárt kürtőbe harántolt, mely valaha a felszínre vezetett. A feltárást nem folytattuk.

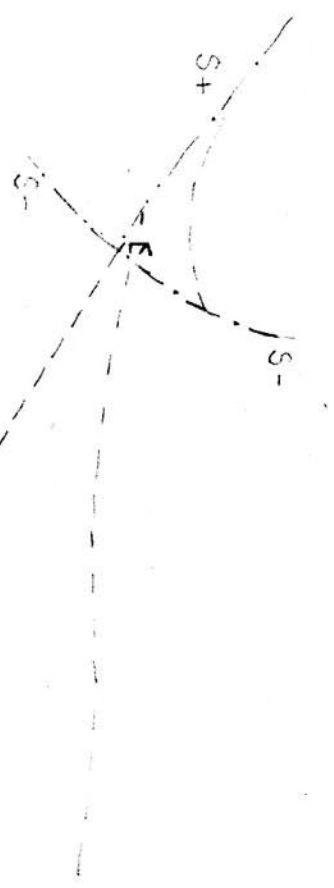
Több régebbi Budapest térkép a Bp. III. ker. Remete-hegyen /351m./ két barlangot is jelölt az Erdei lak vendéglő feletti hegyoldalra. Régebbiről tudtam, hogy a vendéglő jégvermének kiásásakor üreg nyílt meg, melyet eltömtek, de mivel e terepet alaposan ismerem, így biztos voltam, hogy a jelzett helyen nincs bg. Ugyanakkor tudomásom volt arról, hogy a Remete-hegy más részén barlang létezése valószínűsíthető, /Neidenbach Ákos, 1964-i közlése/. A hegyet alaposan átvizsgáltuk, a terepen bg.-t nem találtunk. De megállapítottuk, hogy a Bp. III. ker. Erdőhát út felső végét és az alatt párhuzamosan futó Haránt-közt összekötő erdőszéli névtelen utacska második telkén áll a néhai Szitányi Rudolf ingatlana, amelynek szerszámos kamrája egy hévizes barlangnyílásra épült! A bg.-be bejutni, lefotózni nem állt módunkban, de az adatot 1986. márc. 28-án bejelentettük. Kiderítettem továbbá, hogy nemcsak Szitányiéknál, hanem innen nem messze az egyik Kalocsa portán is létezik egy pinceként használt barlangjárat, de senkit nem engednek a közelébe! Így bővebb információt nem tudtunk beszerezni. Szerintem feltétlen érdemes lenne, ha hivatalos szervek a maguk lehetőségeivel legalább az alapdokumentációt elvégeznék evvel kapcsolatban.

Pilis-hegység

A Pilis-hegységhez tartozó Kis-Kevélytől É-ra lévő Csúcs-hegy /352m./-tól 380m-re É-ra, 260m magasságban egy lejtő alján kiugró sziklalatörés alatt kibontottunk egy berogyást. Ennek során egy függőleges barlangjáratot tettünk szabaddá, melyet reményteljessége miatt Laci-zsomboly néven 1986. ápr. 18-án az OKTH Bp. fü. Bg-tani Oszt.-nak bejelentettem.

↑
CSOBÁNKA

↑
OSZOLY

Jelkúcs:

szelvény

szelvény

szelvény

szelvény

szelvény

ERDŐ

FENYVES ERDŐ

ERDŐ

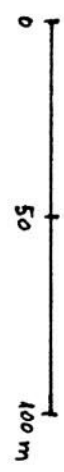
szelvény
LACI-ZSOMBOLY

SZŐLÉSKÖZ

BORÍTÓ

E-Csúcs-HEGY 352 m.
(PILIS HGS, KEVÉLYEK)

M = 1:1925

↑
E

- 23 -

CSÚCS-HEGY
352 m
↓

Felmerte és szerkesztette:
Krekes Károly, Student sop.
1990. jan. 5.

LACI - ZSOMBOLY

1 CSÚCS-MEGY, KEVÉLYEK

FOTÓ: KREKÁCS KÁROLY
1989

Az elmúlt évek során a berogyást kitakarítottuk és másfél méter mélységben már kőtörmeléket bontottunk. A függőleges járat újabb másfél méter után már szálkőbe mélyült aknában folytatódott. A jelenlegi végpont 6 m. mélyen, laza köves törmelékkal kitöltött, a résekből gyenge huzat észlelhető. Sajnos az 1,5 m átmérőjű bejárati szakasz annyira omlik, hogy az akna alján a bontás, az állandó beomlások miatt sziszifuszi munka és roppant balesetveszélyessé vált. Ezért a munkálatokat csak a bejárati rész ácsolat-tal történő biztosítása után tudjuk folytatni. Ezt egy kisebb kutatótábor keretében szeretnénk megvalósítani, melynek szervezése folyamatban van.

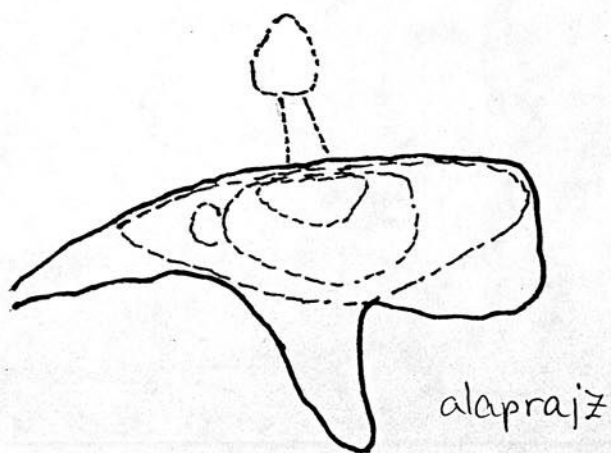
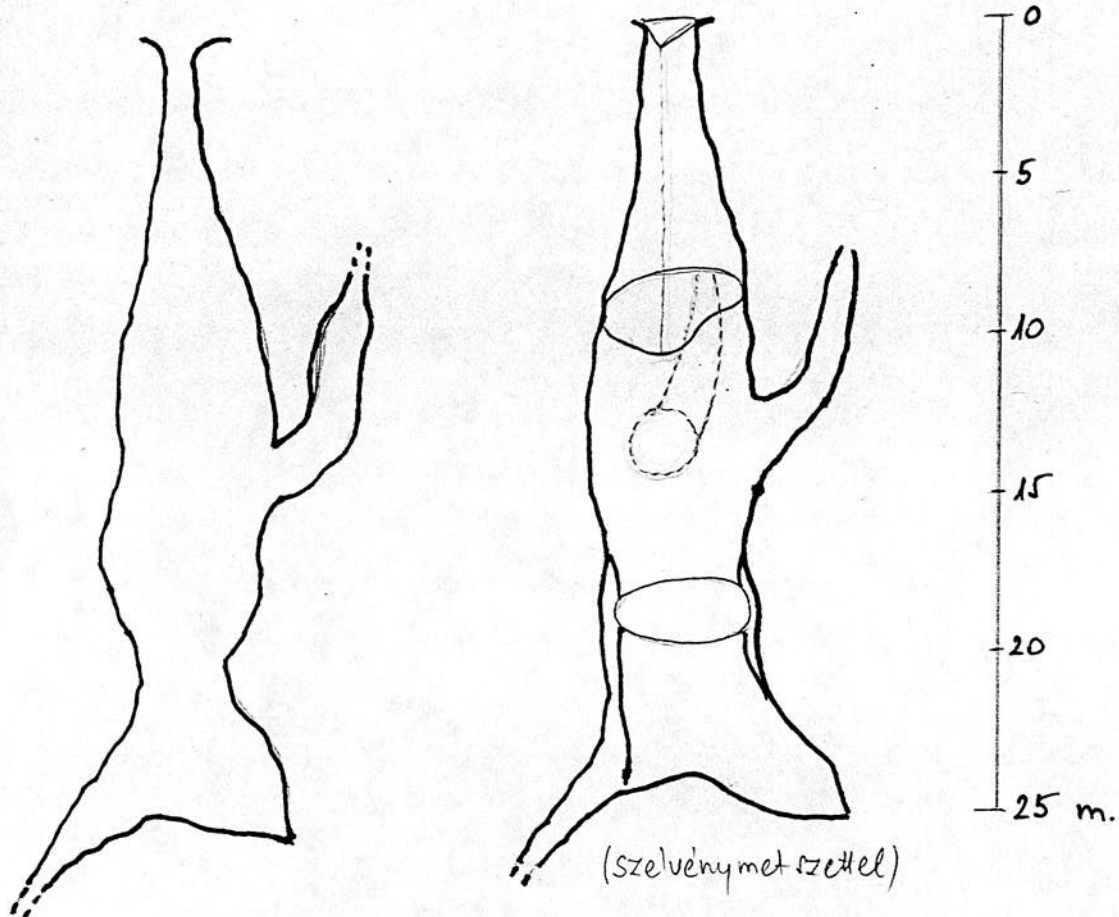
Aggteleki-karszt, Alsó-hegy

Az Alsó-hegyen több alkalommal végeztünk terepbejárást, főleg a Tornánádaska feletti területen. A töbrök átvizsgálása alkalmával 1986 őszén, a Komjáti falutól É-ra, a Vecsembüktől K-re, pontosan a magyar-csehszlovák határon lévő 49/2-s határkőtől /É-K/ 220°-ra, 34 m. távolságra egy töbör határ felőli oldalában egy zomboly szűk, kettős nyílását fedeztem fel, melyet 1987 végén átvizsgáltunk. Mivel Szenthe István bg.kutató szerint ez már ismert, így nem jelentettem be. Később kiderült, hogy a bg. még nem szerepel a nyilvánosságban, ezért ideiglenesen "49-s zomboly"- néven ezúton hozom nyilvánosságra. A járatról, amely szűk nyakkal induló és 15 m. mélyen kitáguló, 25 m.-s akna, térkép-vázlatot is készítettünk. Az akna közepén két kisebb kürtő ágazik felfelé, alját törmelék borítja, melynek oldalában kisebb járat indul. Feltárásával egyelőre nem foglalkozunk.

Bükk-hegység, Kálmán-rét, Cserepeskő

Még USE Pannóniásként, diákjaimmal többször segítettünk a Bükk-hegységben lévő Vörös-kő-bérc D-K-i oldalában nyíló Kálmán-réti-zomboly feltáró kutatásaiban, Kardos László csapatának. Egy ilyen táborozás során öt barlangot tártunk fel a Cserepes-kői barlangszállástól kb. 200m-re délre lévő sziklaletörések aljában, melyről utólag kiderült, hogy kettő már régebben fel lett tárva, csak beomlott. Gondolom ezekről Kardos László, akkori Pannónia csoport vezető beszámolt. Ezekén túl a terepbejárások és a felszíni térképezésem alkalmával 1985 őszén két új barlangnyílást fedeztem fel. Ezek a Kálmán-hegy csúcsától D-Ny-ra, /ÉK.202°-ra/ és a Kerek-rét-fő közötti kerítés mellett, egymás fölött pár méterre nyílnak, minden bizonnyal egy bg.-t képviselve. Az alsóbb, nagyobb bg. üreg 6 m.-es tágabb járata kifagyás jelle-gű nagyobb szikladarabok között húzódik erős, hideg huzattal. Ezért "Hideg-lyuk barlangnak" neveztem el, és ezúton lejelentem. A szikladarabok kitermelése aránylag könnyű, bár nagy a billenésveszélyes rész. Az sem kizárt, hogy a bejáratok olyan bg.rendszert rejtenek, melynek vize a Szalajka-völgyben bukkan felszínre.

Alsó-hegy, Ny-Vecsebükk : "49/2-s" zomboly
vázlat

Felmérte: Petren Imre
Student csoport.

Szerkesztette: Krekács Károly
Student csoport.

1988.

Egyéb, nem barlangi kutatásaink, Mogyoród - Kalstrom-hegy

A mogyoródi Történelmi-Néprajzi Emlékgyűjtő Csoport vezetője, Kőváry Ferenc /2146.Mogyoród,Rákóczi u.2./ felkérésére, barlangtechnikai módszerrel, társadalmi munkában feltáró kutatásokat végeztünk a mogyoródi Kalstrom-hegy, /Kővár/ középkori kazamatarendszerének felderítésében. A régészeti adatok alapján megállapítást nyert, hogy a Dózsa Gy. út-Somlói utca és a Kiss Ernő u. által határolt Kalstrom-hegy egy több mint 3 ezer éves településnek, és egyben az 1074-ben alapított apátságnak és kolostornak adott helyet. A javarészt vulkáni eredetű törmelékből, löszös üledékből álló hegy kőzetébe vájt központi elhelyezkedésű üregrendszernek ki és bejárata, keletkezésének ideje és korabeli rendeltetése még ma sem tisztázott, annak ellenére, hogy számos lelet és régészeti érték került már feltárássra. A kutatási helyeket Kőváry Ferenc, Kiss Tibor és Szőnyi Károly helytörténészekkel megbeszélve jelöltem ki. A feltárásaink során a következőket állapítottam meg. A hegy üregrendszere három szinten helyezkedik el. Az alsó pataksori /Mogyoródi-, és a Kútvölgyi patak/ üregek és járatok a régi kőfejtések és borospincék szintje, a hegytetőn a felső borospincék szintje. A kettő között helyezkedik el a középkori kazamata rendszer, amelybe végülis csak a bevezető részekig jutottunk, mert minden odavezető járatot berobbantottak a régi időkben vagy teljesen eltömedékeltek. Az alsó és felső szintekről több helyen végeztünk pincebontásokat, üregfeltárásokat. Így a Kiss Ernő u.7-ll. közötti és a Pincesor u. végére eső területeken. Többek között kopogózás után kibontottuk a Kiss Ernő u.7.sz. rakott kútjának falát, ahol a vízszint felett eltömedékelt járatra bukkantunk. Uitt kiderítettük, hogy a pince átjárható volt a túlfelöli Rákóczi u.13.sz. pincéjével, csak az összeköttetést elfalazták. Ugyanakkor az utóbbi pincében egy másik ősrégi falazást is kibontottunk a pince aljában, ami után egy keskeny járatba jutottunk. Ez egy lóhere alaprajzú teremrendszerbe vitt, ahol a továbbvezető járatok be voltak omlasztva. A Kiss Ernő u.9. telek utca felöli hatalmas omlást markológéppel megbontattuk, ahol egy régi pince aljából két nagyobb alsó terembe sikerült lejutni a feltárás során. Sajnos az alsóbb, középső szintek felé vezető szakaszoknál lerobbantott omladékok mindenhol elzárták a továbbjutást. Az első berobbantások még a török időkből, a legutolsók pedig a szovjetek bejövetele előtt 1944-re datálódnak. Az életveszélyes bontásokon csak bányaiipari biztosítéssal lehet túljutni ezért a feltárásokat újabb lehetőségekig szüneteltetjük. A bontási helyek kijelölését a helyi telektulajdonosok titkolódzása és maszek kincskereső szenvedélyük akadályozza. Itt jegyzem meg, hogy hasonló érdekességgel bírna az Oroszlányhoz közeli Majkpuszta kastély, szerzetes házak felé eső kútjából vezető járat kivizsgálása is.

MÓGYORÓD

KLASTROMHEGY (KÖVÁR) ÉS KÖRNYÉKE

-29-

PARK

6

KISS TIBOR 1982

KUTATÁSI PONTJAINK: ⊗

Krekeser Károly 1977/88
Student Coop.

SOMLÓI UTCA

PINCESOR U.

RAKÓCZI UTCA

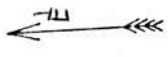
KISS ERNŐ UJKA

KÚTTYÓLGYI PATAK

DÓZSA GYÖRGY ÚT

MÓGYORÓDI PATAK

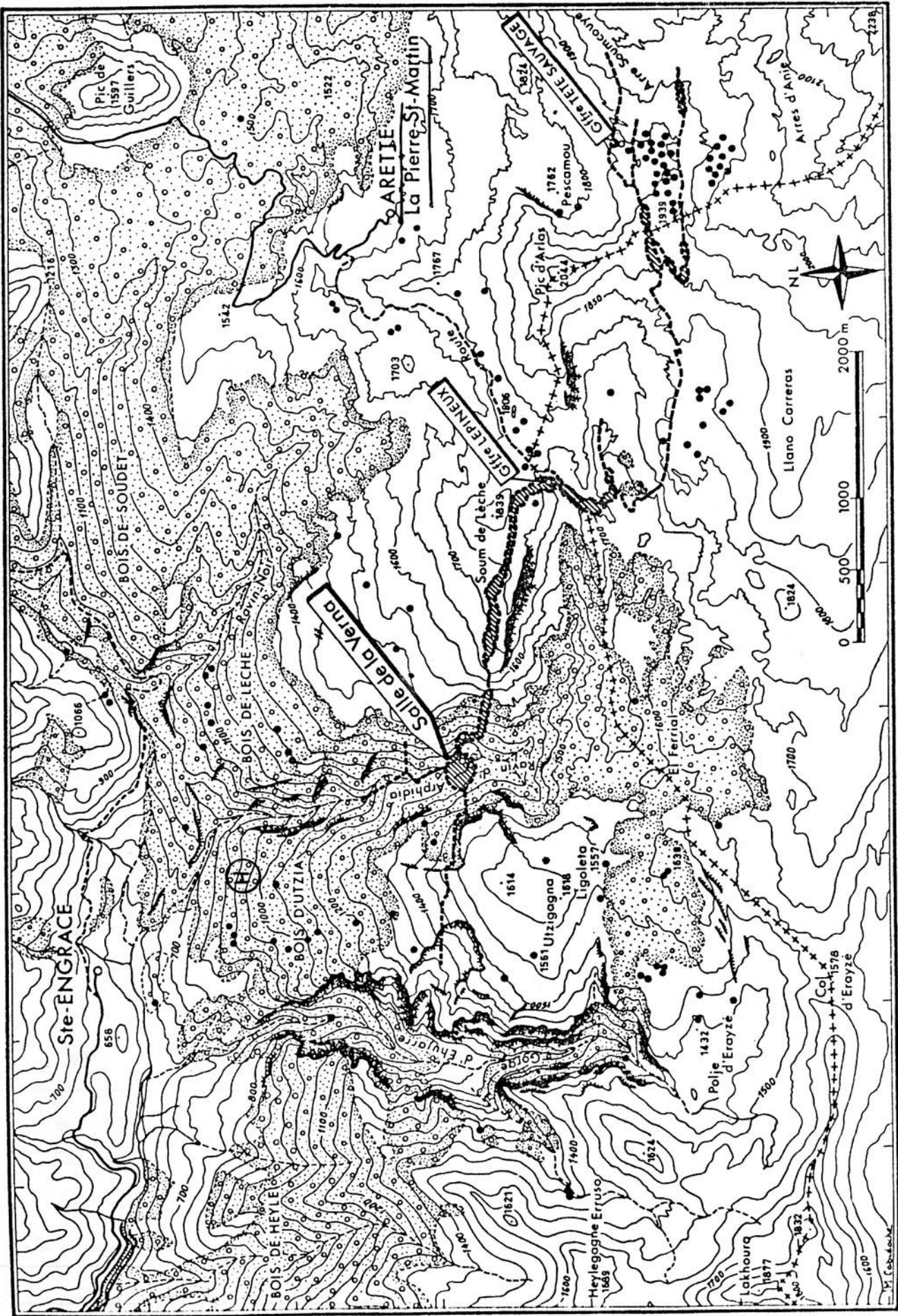
MÓGYORÓD
KÖVÁR

Expedíciók

Az idáig minden évben megrendezésre kerülő expedícióink sorozata 1985-ben kezdődött. Az USE Pannónia csoport akkori vezetője, Kardos László vetette fel, hogy egy nagyobb túra keretében, a magyarok közül elsőként látogassunk el a világ egyik legmélyebb barlangjába, a Pireneusok-beli Pierre Saint-Martinba. Ez nekem is nagyon tetszett és haladéktalanul megkezdtük, a kezdetben csak álomnak tűnő terv kidolgozását. A tervezések és szervezések ideje alatt a létszám és a tervezett idő egyre növekedett és végül közel egy hónapos, autóbuszos út lett belőle, 30 fővel. Azóta is minden évben indul hasonló volumenben expedíciónk, melyet 1986 ősze óta már magam szervezem, hazai barlangászaink részére, "Hungária Exp." néven. Az utazásokhoz az Alba Volán móri üzemegységétől béreltük az autóbuszokat, a baleset-, poggyász- és életbiztosítást díjtalanul a Hungária Biztosító biztosította számunkra.

Az első úton a fő cél a Pierre Saint-Martin barlangja /PSM./ volt. 1986-ban a PSM. mellett a Vercors-hegységi Gouffre Berger és az alpokbeli Jean Bernard zsombolyok, mint a világ legmélyebb barlangjainak felkeresése volt nem mindennapi vállalkozás. Ezekről gondolom az akkori vezető, Kardos László részletesen beszámolt. Valószínű szó esett arról is, hogy 1985. aug. 2-án, a PSM. környék felszíni terepbejárásomkor egy új barlangnyílást fedeztem fel, amelyből óriási huzat tört fel. A csoport a PSM. lábában égett, így nemigen törődtek felfedezéssel. Másnap Husza György barátommal kibontottuk az akna bejáratát, melybe a bedobott kő nagyon sokáig zuhant, de a kötéltől 28 m.-nél elakadt. Sajnos a járatszelvény keskeny volta miatt leereszkedni nem tudtunk. A barlangot Hungária-zsombolyának neveztem el, elhelyezkedésére a következő adatokat mértem be: "Gouffre Hungary", térkép: XIV.-47 Larrau N.⁰S 3-4 λ = West 3° 48' 42,45'' - φ = 47° 76' 18'', tszfm.: 920 m. Ezek után harmadnap, az elutazásunk napján Kardos László is eljött megnézni a bg.-t. Mivel itt még más bejáratot is lehetségesnek tartottam, javaslatomra átfésültük a környéket. Kb. 40 m-re az ősvény oldalában egy hasonló nagy huzattal bíró repedést talált meg Kardos László. Ezt, bár szerintem a Hungary bg. másik bejáratának tartottam Kardos László új barlangként "Pannónia bg.-nek" nevezte el. Elhatároztuk, hogy jövőre megpróbálunk lejutni a rendszerbe. Az 1986-os expedíciónk keretében elkezdtük a nagyszabású feltárást, melyben tanácsaival és robbanóanyaggal történő ellátással Ruben Gomez, a PSM bg. szervezet - az ARSIP- egyik vezetője segített minket. Szerinte is a Hungary bejárata kitágítása lett volna a poén, de Kardos mindenképpen a Pannónia bg.-t forszírozta. A robbantások során kiderült, hogy a két rendszer összefügg, mert a robbantások füstje a Hungary szájából is előtört. De közben a robbanószer és a tervezett időnk elfogyott. A Hungary végül nem, de a Pannónia a -18m-es végpontig lett feltárva, ahol a Hungary felé vezetnek a szűk repedések.

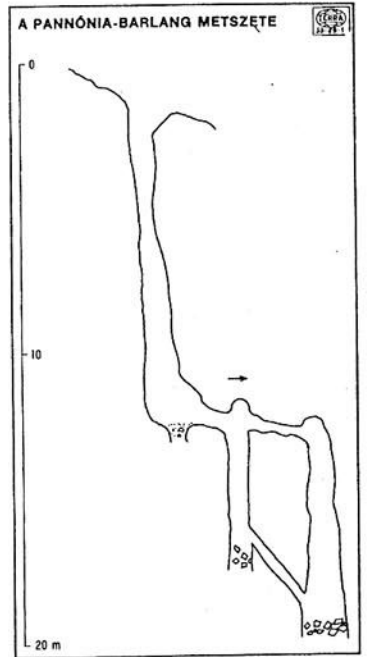

⊕ HUNGARY BARLANG - Pierre Saint-Martin, Pireneusk

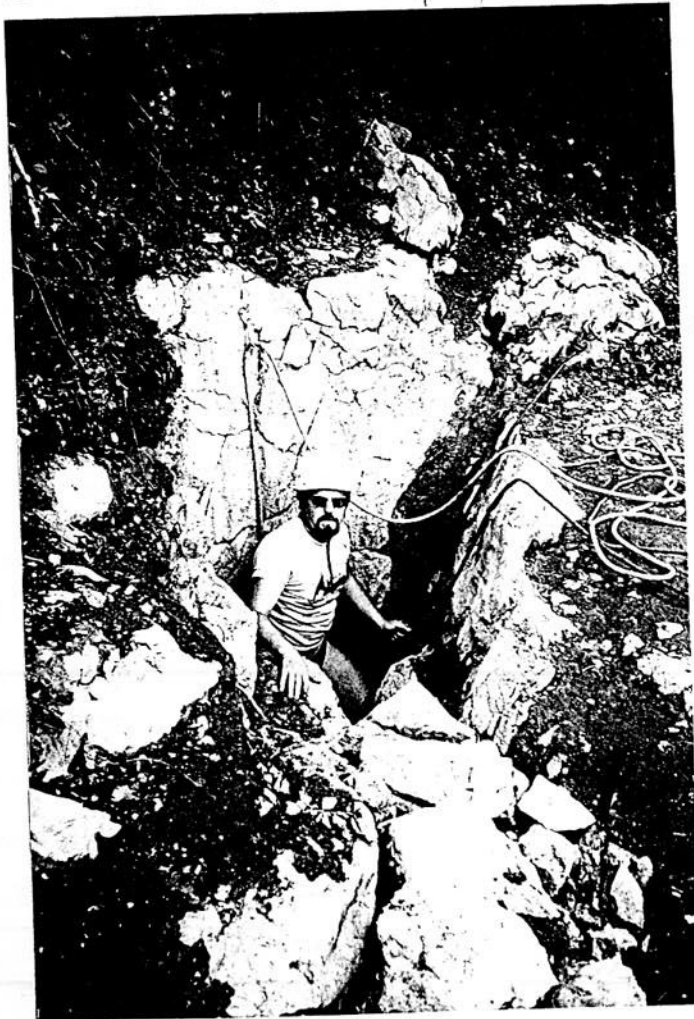

Az általunk föltárt
Pannónia-barlang bejáratát
robbantással próbáljuk kitégíteni

A szerzők felvétele (Károcs L.)

A felső kép nem a Pannónia-barlangot, hanem a Hungary-barlangot
ábrázolja!

A HUNGARY-
barlang
bejárata a
felfedezőjével
Kreka's Károly

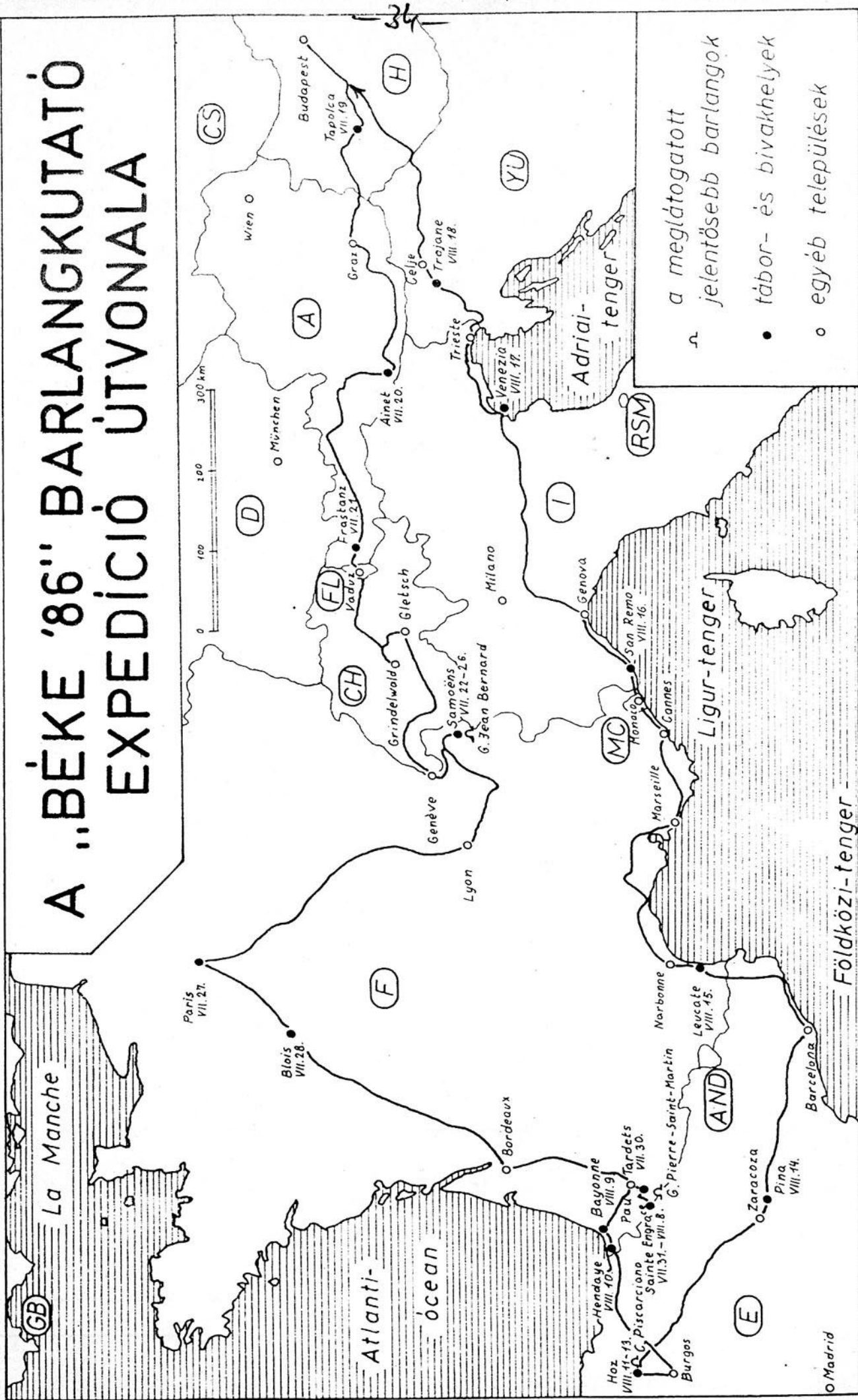

DOLOMITOK - MISURINA

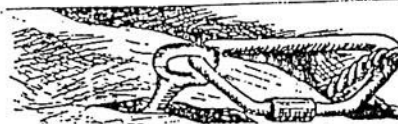
MEG-EMLEKEZÉS A P. S. M.-BEN

A „BÉKE '86" BARLANGKUTATÓ EXPEDÍCIÓ ÚTVONALA

a meglátogatott
 jelentősebb barlangok
 • tábor- és bivakhelyek
 o egyéb települések

Földközi-tenger

VÖRÖS METEOR TERMÉSZETBARÁT EGYESÜLET
 Budapesti Meteorológiai Társaság
 Budapesti Meteorológiai Társaság

KPVDSZ

"HUNGÁRIA '88" speleologiai expedíció útvonala

expedíció útvonala

1.	júl. 22.	Budapest-Győr-Bécs-Salzburg	1110 km
2.	"	Salzburg-Wörgl-Innsbruck-Feldkirch	450
3.	"	Feldkirch-Chur-Visp-Matterhorn-Visp-Lausanne-Genf-Annemasse	480
4.	"	Annemasse-Annecy-Chambéry-Crenoble-Valence-Vallon Pont d'Arc	50
5.	"	Ardeche kanyon és karszt	"
6.	"	"	"
7.	"	Pont St. Esprit-Montpellier-Sète-Narbonne-Toulouse	370
8.	"	Toulouse-Biarritz-Vitoria-Hoz d. Arr.	580
9.	"	Hoz de Arreba karszt	100
10.	"	"	250
11.	aug. 1.	Hoz de Arreba-Burgos-Madrid	450
12.	"	Madrid-Toledo-Cordoba	400
13.	"	Cordoba-Sevilla-Algeciras	"
14.	"	Algeciras-komp-Ceuta	"
15.	"	Algeciras-barlangjai - 1 hét Marokkó barlangjai	2190
21.	"	Ceuta-komp-Algeciras	280
22.	"	Algeciras-Málaga-Merje-Granada	100
23.	"	Sierra Nevada barlangjai	"
24.	"	"	"
25.	"	Granada-Alicante-Valencia	860
26.	"	Valencia-Montserrat-Barcelona	540
27.	"	Barcelona-Perpignan-Salses	60
28.	"	Salses-Aix en Provence-Imperia	420
29.	"	Imperia-Genova-Pisa-Pistola	250
30.	"	Pistola-Firenze-Ferrara-Padova	560
31.	"	Padova-Venice-Trieste-Magyaránizsa	300 km.
32.	"	"	"
33.	"	Magyaránizsa-Budapest	10.000 km.

33 nap júl. 22.-aug. 23.

- 35 -

1.,	júl. 18./szo:	Budapest-Győr-Mosonmagyaróvár	180
2.,	"	19./vas: Mosonmagyaróvár-Bécs-Leoben-Hallstad	400
3.,	"	20./h: Hallstad-Salzburg-/szbáda/-München-Memmingen	350
4.,	"	21./k: Memmingen-Lindau-Dunaueschingen-Tübingen-Gr.Enst.	350
5.,	"	22./sz: Gr.-Enstingen környéki karszt /Sváb-Alp/	470
6.,	"	23./cs: " - Stressburg- Nancy- La Crausée s.M.	210
7.,	"	24./p: La Chaussée- Reims-/stráda/- Párizs	120
8.,	"	25./szo: Párizs	180
9.,	"	26./vas: "	340
10.	"	27./h: Párizs-Versailles-Párizs - Orleans	170
11.	"	28./k: Orleans - Tours - Poitiers - Limoges	250
12.	"	29./sz: Limoges-Brive la Gaill.-Les Eyzies-Sarlat la Con.	50
13.	"	30./cs: Sarlat la Conéda-Souillac-Cahors-Villefrance-Rodez	170
14.	"	31./p: Rodez környéki karszt	60
15.	aug. 1./szo:	Millou	60
16.	"	2./vas: Millou- Montpellier- Gignac	350
17.	"	3./h: Gignac és Ganges környéki karszt	170
18.	"	4./k: Ganges - Ales - St. Ambroix	60
19.	"	5./sz: Aven d'Ornac környéki karszt	60
20.	"	6./cs: Valloir Pont-d'Arc "	60
21.	"	7./p: Pont St. Esprit-Nîmes-Marseille-Cannes	350
22.,	"	8./szo: Cannes-Nice-Monaco - Imperia -Upega	170
23.	"	9./vas: Ligur karszt	60
24.	"	10./h: Upega - Genova - Milánó /stráda/	320
25.	"	11./k: Milánó-/stráda/- Brescia-Trento	220
26.	"	12./sz: Trento-Bozano-S.Martino di C.- Feltre	190
27.	"	13./cs: Feltre- Taj - Cortina d'Ampezzo	110
28.	"	14./p: Cortina d'A.- Sillian-Lienz-Villach-Klagenf.-Graz	400
29.	"	15./szo: Graz környéki karszt	60
30.	"	16./vas: "	60
31.	-	Tartaléknep	200
32.	"	18./kedd: Graz - Rábafüzes- Budapest	520

Összesen 32 nap, ebből 30 éjszaka külföldön/31 napi/
 Ausztria-NSZK/tartózkodó/-Francia.orsz./tartózkodó/-Olaszorsz./tartózkodó/-
 Ausztria. 6200 km./ebből 200km.+tartalék km./,autószbádk: 540 km. Ez
 Ausztriában: 140 km.,Franciaországban: 155 km.,Olaszországban: 245km.

Hoy el Grupo Espeleológico «Niphargus», de Burgos, recibe a una expedición científica húngara

Los viajeros proceden de varios países y les atraen las cuevas de nuestra provincia

Burgos (DB). — El Grupo Espeleológico «Niphargus» de Burgos informa: «Hoy, domingo, llega a Burgos, invitada por el G.E. Niphargus, una importante expedición espeleológica húngara. Este grupo de 35 espeleólogos que conforman la llamada expedición «Paz» está desplegando durante este verano sus actividades por varios países de Europa, entre los que se encuentran: Austria, Suiza, Francia, Italia, Yugoslavia y por supuesto, España.

Castilla-León y más concretamente las cuevas burgalesas, han sido elegidas como marco de su recalcada en nuestro país. Al frente de esta expedición, compuesta por miembros

fundamentalmente en la Cueva de Alba Regia, famosa en Hungría por su potencial biológico y que, a su vez, ha dado nombre al grupo al que pertenece: el Alba Regia Speleo Club.

Entre las cuevas más importantes a visitar en el itinerario espeleológico burgalés en compañía del G.E. Niphargus, se encuentran las de Fuentemolinos y Piscárciano. La primera, situada en Puras de Villafranca, cerca de Belorado, tiene un desarrollo de 4.000 metros en roca detrítica de conglomerado calizo lo que hace de ella la quinta cueva mayor del mundo en su género. Por lo que se refiere a la Cueva del Piscárciano, que se encuentra en Hoz de Arriba, se trata de la cavi-

La expedición espeleológica húngara invitada por el Grupo Niphargus finalizó su estancia en Burgos

Burgos (G.E.N.). — El pasado 14 de Agosto finalizó la estancia en Burgos de la expedición húngara de espeleología -Beke-86- que fue invitada por el Grupo Espeleológico Niphargus. Esta expedición está formada por miembros de los grupos más importantes de Hungría (Hte Vekeras Speleo Club, Alba Regia Speleo Club, Vakond Speleo Club, Marcel Loubens Speleo Group, Hqnoczy Speleo Group y Pannonia Speleo-Alpin Group USE) y recorre los principales itinerarios espeleológicos europeos acompañada por las cámaras de la televisión húngara.

Una vez levantado el campamento llevado a cabo en la localidad de Hoz de Arriba, su siguiente objetivo han sido las cuevas de interés arqueológico de Cantabria. Por lo que respecta a sus actividades en Bur-

gos, realizadas conjuntamente con el Grupo Espeleológico Niphargus, éstas se han realizado en dos de las cuevas más importantes de la provincia. La primera de ellas es la sima Covanegra de 2.500 metros de desarrollo, una ca-

vidad impresionante por lo que respecta a las grandes dimensiones de su sala de entrada a la que se accede salvando con la cuerda una vertical de 30 metros.

La otra cueva es la de Piscárciano que también fue explorada parcialmente por un equipo mixto de espeleólogos húngaros y burgaleses.

Los resultados obtenidos en este encuentro espeleológico han sido muy positivos, destacando las relaciones humanas entabladas entre espeleólogos de las dos nacionalidades, así como intercambios de

conocimientos, trabajos y publicaciones.

Con vistas a relaciones futuras, el G.E. Niphargus de Burgos ha sido invitado a Hungría para el próximo verano, siendo previsible también otra expedición para dentro de tres años, en 1989, fecha ésta en la que se celebrará el X Congreso Internacional de Espeleología con sede en Budapest. Recordemos que en fechas recientes, este mismo mes de Agosto se ha celebrado el IX Congreso Internacional en España del que un apéndice importante de sus actividades ha tenido lugar en Burgos.

Lakótelepi barlangászok

Akik a föld gyomrában jártak

nek a törekvésnek határt szab az a tény, hogy egyetlen konditerem - kivételével nem rendelkezünk önálló létesítménnyel. Ezért olyan szakosztályokat igyekszünk működtetni, melyek kevésbé hely- és pénzigényesek.

— Hogyan készültek fel? — 1981-ben felvettük a kapcsolatot a Francia Barlangász Szövetséggel — meséli az előkészületekről Kardos László. — A következő évben második magammal meghívták a Franciaországban rendezett I. Nemzetközi Barlangtechnikai Találkozóra. Megismerkedtünk a legmodernebb technikai felszerelésekkel. Ezek után hozzáláttunk az első expedíció szervezéséhez.

— Milyen célokkal indultak utazni? — Legfőbb célunk Franciaország három legmélyebb barlangjának, a minusz 1332 méteres Pierre Saint-Martinnak, a Gouffre Bergernek és a minusz 1455 méteres Jean Bernardnak a bejárása volt. Ez utóbbi egyébként a világ legmélyebb barlangján. Tudományos célkitűzéseink közé tartozott geodéziai mérések, geológiai, hidrológiai, biológiai és speleológiai megfigyelések végzése. Ezen kívül a barlangok környezetét turisztikai szempontból is le akartuk írni.

— Sikerült? — Valamennyi célunkat elértük, s mindenként éppen az eszünkön túlra történt. Ráadásul a Pierre Saint-Martinban tett túránk utolsó napján Krekács Károly egy ököli nagyságú lyukból kégáramlata lett figyelmes, működő biológiai gyűjtőműködését végezte. A nyílást kitágítva egy új barlangot fedeztünk fel, melyet Hungáriának neveztünk el. Es ha egy üzlet beindult! Nem sokkal később még egy barlangra bukkantunk. Mivel ekkor én voltam a szerencsés megtaláló, önöz módon Pannóniára kereszteltem. Búszkék vagyunk rá, hogy a magyarok közül elsőként tehetjük be a lábunkat a világon legmélyebb barlangjába. A Jean Dupont víz-esésnél elhelyeztünk egy nemzetközi színg szalagot.

— Ha jól tudom, tavaly visszatérték a lett színhelyre. — Igy igaz. Július 23-án a KISZ KB sportosztálya által is támogatott Beke '86 expedíciók tagjaival megismerkedtünk az általunk felfedezett barlangok felállítását. Agregátorral táplált elektromos fűréssel indultunk „harcba”, időnként még robbanóanyagot is kellett használni. A Pannónia bejáratából végül is sikerült egy 30 méteres aknát nyitnunk. A Hungáriánál már nem volt ilyen szerencsénk. A nagyjából 70 méter mély aknábejárat nem tárgult ki kellőképpen, csak 5-3 méterig. Idő és robbanóanyag híján a feltárást félbe kellett hagynunk. Siettünk, hogy az augusztus 7-ig tartó barlangolani IX. Nemzetközi Barlangász Konferencia után rendezett túrán részt vehessünk. Így általában nyílt látogatást tenni Spa-

nyországon leghosszabb barlangjában, amely nem messze van a világhírű Altamirától.

— Ilová vezet a következő túra?

— Szeretnénk egyszer télen is elmenni a Jean Bernardhoz, hogy a végpontig eljuthassunk — válaszolja Kardos László. Foglalkoztat bennünket az a gondolat is, hogy a közel jövőben a Szovjetunió leghosszabb barlangjába, az Optimizsicscskájába is leereszkedünk.

— Kik lehetnek egy következő expedíció új tagjai? — Kis túzással azt is mondhatnánk: bárki, aki kedvet érez hozzá. Szeretnénk bebizonyítani, hogy ezerszáz, átlagos fizikai erővel rendelkező, rendszeres edzésben lévő emberek képesek ilyen nem mindennapi élményt jelentő túrák teljesítésére. Elsősorban azonban mégis a fiatalokra számítunk. Eppen ezért csoportunk Békés Kupa néven örökös vándorjárat alapított. A kupa célja a barlangjárás, -kutatás és a hegymászás népszerűsítése az ifjúsg korokban. A versenyt minden évben az Országjáró Diákok Országos Találkozásán rendezzük meg. A Beke Kupán indulhat bárki az ODOT-on résztvevők közül, aki meg nem látja semmilyen szervezett barlangászcsoporthoz. Az első helyezettet igyekszünk minden alkalommal komoly díjazásban részesíteni, a tavalyi győztes például magánokkal vitte a Beke '86 expedícióra.

Mag László

Már megérkezett az újabb meghívás

Világjáró barlangbúvók

Hungária '87 néven magyar speleo-alpin expedíció járt nyáron több francia, osztrák és olasz barlangban. Az Újpalota Sportegyesület barlangkutatói immár harmadszor vállalkoztak ily nagy túrára, s jövőre még messzebbre tekintenek, spanyol és marokkói barlangokat akarnak bejárni.

— Fölöttébb jól sikerült az idei utunk, bár új barlangot másodikként fedeztünk fel — mondja Krekács Károly, az expedíció vezetője. — Amolyan olasz Ligur karstzon folytattuk, ahol a La Bassa barlangrendszer jártunk be. Egyébként a járatok felkutatása, s épp ezért évről évre változnak az adataik. A francia barlangászok meghívására jártunk a Massif Central hegvidéken, majd a Pireneusokban a híres Pierre St. Martin barlangba ereszked-

— A sportteljesítmény mellett milyen cél vezette az expedíció tagjait?

— A barlangász ma már nem egy szál karbidlámpával ereszkedik le a mélybe. Tökéletes technikával kell közelednie, hiszen még így is történnek balesetek. Minden expedíció foglalkozik tudományos kutatással is. Most is gyűjtöttünk barlangi állatokat, növényeket, sőt a felszíni élővilágot is tanulmányoztuk, s másfél óras videofilmeket készítettünk. A múlt héten az MTESZ-székházban egyébként beszámoltunk az utunkról.

— A 32 tapu expedíció 32 napig járta Európát, barlangról barlangra. Bizonyára nem támogatás nélkül.

— Természetesen, hiszen csak az általunk bérelt busz költsége 440 ezer forint volt. Ekközben alpin technikákat munkákat vállaltunk, többek között omladozó épületeket, kőmenyeket javítottunk, festünk, parabolaantennákat szerelünk. Mindent vállaltunk, amire csak felkernek. A KISZ KB mellett több cég is támogatja az expedíciókat, a Tejipari Vállalattól például 450 liter tartós tejet kaptunk.

— Vízont nem a régi dicőségéből kívánunk megélni, hiszen már szervezik a Hungaria '88-at...

— Tavaly jártunk már Spanyolországban, a burgos barlangászokkal táboroztunk, s idén pedig mi láttuk őket vendégül. Ahogy hazatértünk, már küldték is a meghívót, hogy ismét kutasunk a Burgos környéki barlangokban, sőt egy hétre Marokkóba is randujunk: át, Marrakechtől 200 kilométerre van egy barlangrendszer, amit bejáratnánk...

Dalia László

Az expedíció bejárta a francia Pierre St. Martin-t, a világ második legmélyebb barlangját

K P V D S Z

VÖRÖS METEOR TERMÉSZETBARÁT EGYESÜLET

1067 Budapest XI. Eötvös 25a
Tel.: 466 421-433
Munkahelyi cípfax: 214-98062
408-1308

Budapest 19 88
Egyesület Krekács Károly

Az eseményekről, ha nem is kellő alapoossággal, de cikk jelent meg a BÚVÁR c. lap 1989/8./aug./ számában, ahol a 28. oldali felső kép a hozzáírt szöveggel ellentétben, nem a Pannónia, hanem éppen a Hungary-barlang bejáratát ábrázolja, nyílásában Ruben Gomez.

1987-ben, immár Kardos László nélkül, az expedíció a PSM meglátogatása mellett a Massif Centrál/Fr./ és a Ligur-karszt/Ol./ barlangjait, valamint a Dolomitokat kereste fel.

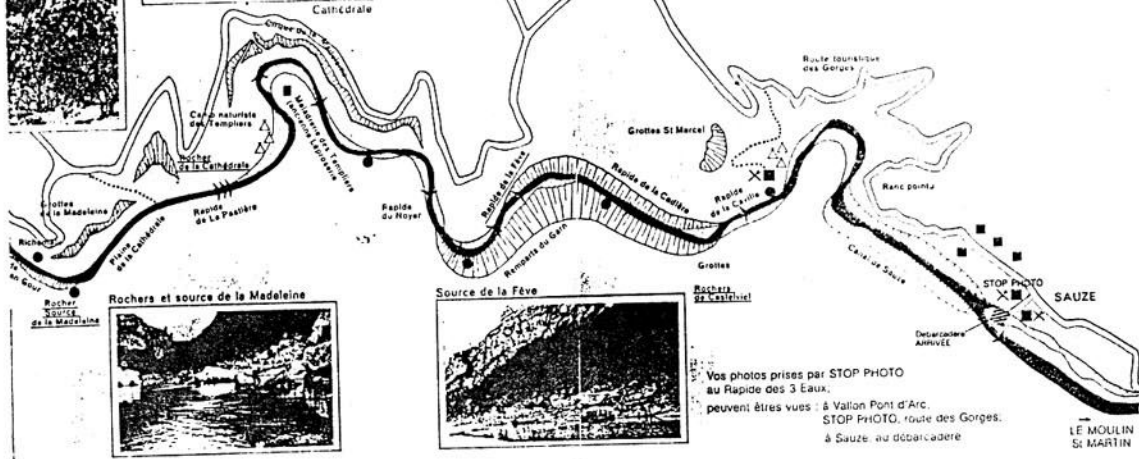
1988-ban került sor a Hungária '88 expedícióra, amely idáig a legnagyobb szabású akciónk volt. Az egy hónapos út alatt, közel 10 ezer km-t tettünk meg Ausztria-Svájc-Franciaország-Spanyolország-Marokkó és vissza, majd Olaszországon és Jugoszlávián át haza. A 30 tagú expedícióban a VMTE barlangkutató szakosztályát 3 csoport, 20 fővel képviselte, /Student 10, Diogenész 9, Foton 1/, mások a miskolci Marcel Loubens csoportból ill. debreceni csoportokból jöttek. A többiek tolmácsok, orvosok és egyéb nélkülözhetetlen segítők voltak. A spanyol és a marokkói területeken a létszám 35 főre bővült, ugyanis öt spanyol barlangász is velünk jött a burgoszi Niphargus csoportból. Az utunkon először a Massif Centrálban lévő karsztot és az azt áttörő Ardeche folyócska 35 km-s szurdokvölgyét tanulmányoztuk. A folyócska helyenként több száz méteres sziklafalak között meanderezik, melyekben több prehistorikus bg. van. A fennsíkon pedig sok nagy kiépített bg. várja az oda látogatókat. Az egész napos vizitúrára a legkedvezményesebb Castor Canoes-től béreltünk kajakokat. /Castor Canoes, Route des Gorges, Bp. 20. 07150 Vallon Pont d'Arc, France/. A víziút végén egy pompásan felszerelt és főleg olcsó campingban szállásoltuk el magunkat. /Le Peyrolais Camping, 30760. Saint-Julien de Peyrolas/. A környék barlangjairól Hubert Borg /2, rue Lateuillade Rés. Le Courreau. 34000. Montpellier/ látott el adatokkal. Spanyolországban először a cantabriai Cueva de la Cullavera /7 km. és -200m/bg.-t néztük meg. A bg. egy telek sarkában nyílik, hatalmas 30m-es bejáratral, melyben elvesznek a tulaj benn parkírozó szekerei! A bg. maga egy többszintes horizontális járatrendszer, legalsó szinten nagyhozamú patakos ággal. Jól járható, csupán néhány iszapos cseppkőlefolyás megmászásánál és nagyobb átlépéseknél kell kötélbiztosítás. Másnap Hoz de Arreba mellett ütöttünk táborot, ahol már vártak a Niphargus csop. tagjai. /Grupo Espeleologico Niphargus, Apartado de Correos, 2101. Burgos 09080/. Ők vittek el gyönyörű barlangjukba a Cueva Covanegrába. Az autóúttól kb. 1km.-re a kopár platón nyílik egy 20x10 m.-es beszakadással. A száda alatt egy akkora impozáns teremmel, melyhez hasonlót csak a PSM.-ben láttunk. A kora délután betűző nap fantasztikus élményt nyújt. A bg. járata a teremből vezet, igen változatos, rengeteg cseppkőképződményekkel sőt néhol hévizes nyomokkal, nem túl könnyen járható. A többszáz m²-es csillogóan hófehér borsókővel borított falak mellett egy "tű fokára" emlékeztető szűkület és jó néhány kunsztos felmászás teszi még inkább emlékezetessé a végén heliktitekben igen gazdag barlangot.

GORGES DE L'ARDECHE

Orsanne
rue du Platane

Rochers de Castelviel

Rochers et source de la Madeleine

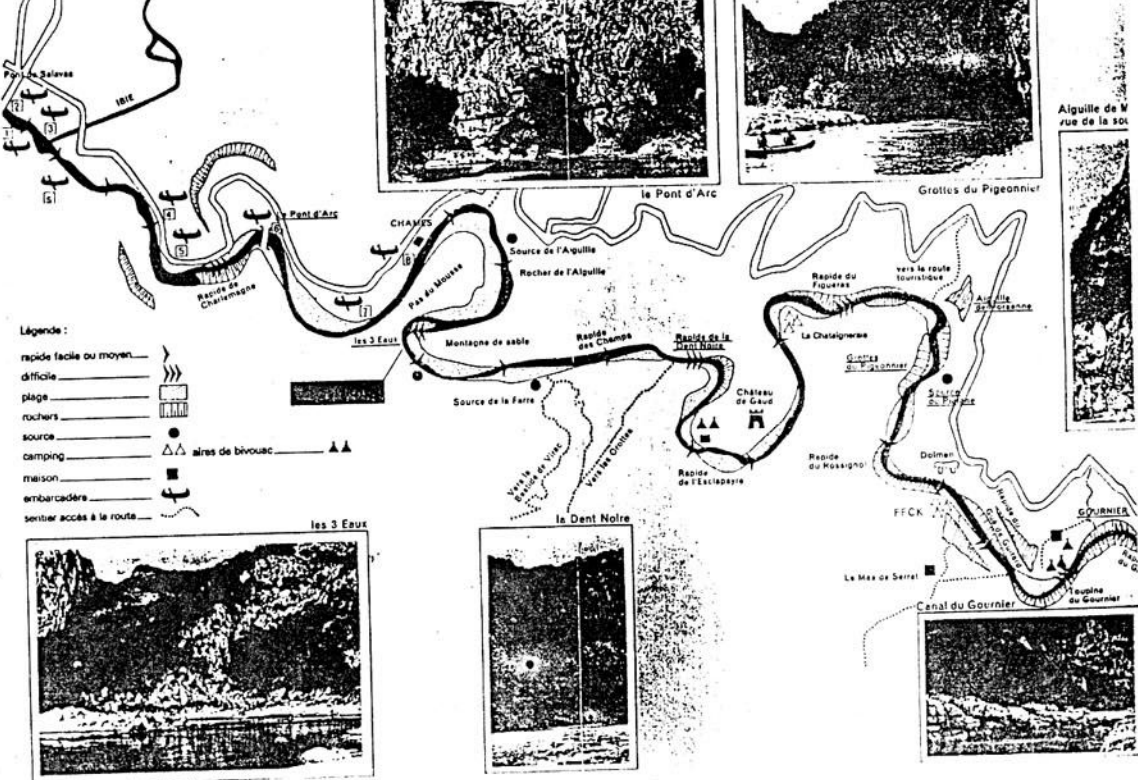
Source de la Fève

Vos photos prises par STOP PHOTO au Rapide des 3 Eaux, peuvent étre vues : à Vallon Pont d'Arc, STOP PHOTO, route des Gorges, à Sauze, au débarcadere

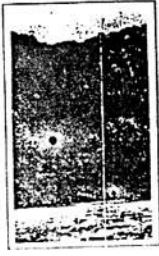
LE MOULIN
St MARTIN

VALLON PONT D'ARC

Légende :

- rapide facile ou moyen ————
- difficile ————
- plage ————
- rochers ————
- source ————
- camping ————
- maison ————
- embarcadere ————
- sentier acces à la route ————

Aiguille de M
rue de la soc

ARDECHE - FOLYÓ — PONT D'ARC

BIVAK HELY

FOTÓ: KREKAČS
1988

BIVAKHELY AZ ARDECHE PARTÉJÁN

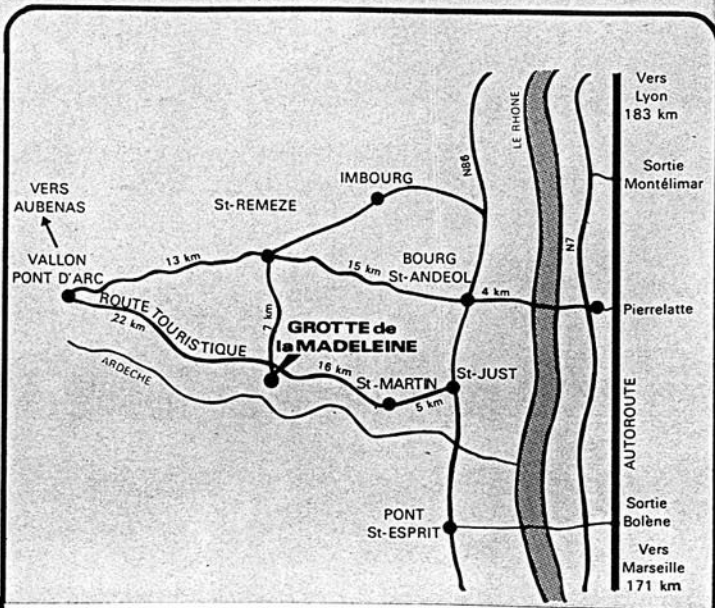
A KATEDRÁLIS

FOTÓ: KREKÁCS
1988

Comment aller à la Grotte de la Madeleine...

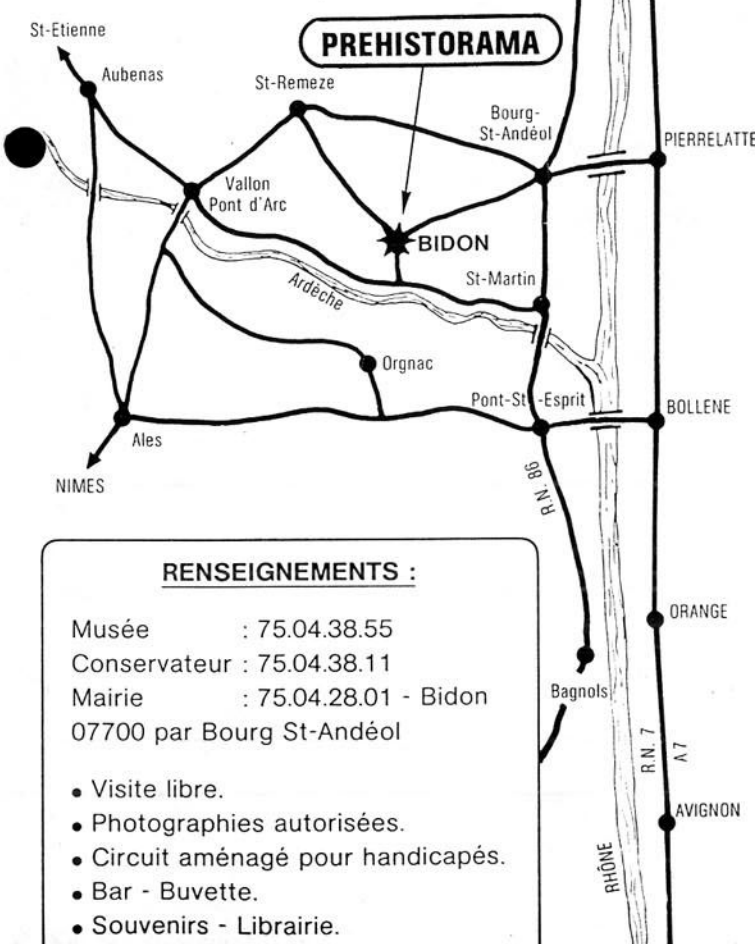
L'AVEN D'ORGNAC

Géant du monde souterrain, ce gouffre grandiose vous émerveillera par ses concrétions aux couleurs et aux dimensions incomparables. Accès et visite aisés.
OUVERTURE de 9 h à 12 h et de 14 h à 18 h. (visites conseillées le matin).
FERMETURE du 15 novembre au 1er mars.
ORGNAC L'AVEN 07150 (Ardèche)
 Tél. 16 (75) 38.62.51

A 5 mn des Gorges de l'Ardèche dans le village de BIDON

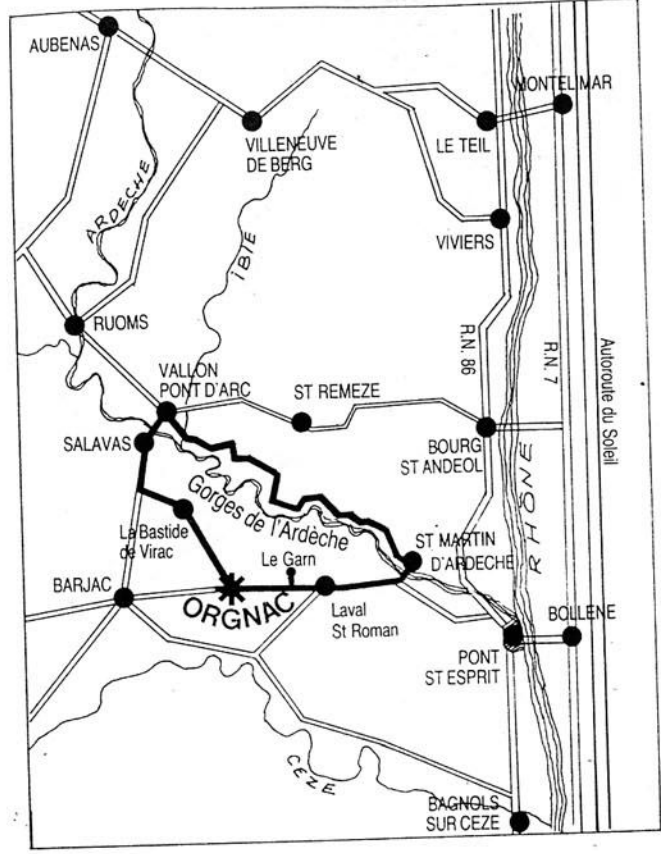
Ouvert de 10 h à 19 h tous les jours du 1er avril au 30 septembre.
 Week-end et congés le reste de l'année
 Pour les groupes toute l'année sur rendez-vous par lettre à :
PREHISTORAMA.Bidon 07700 par Bourg-Saint-Andéol

RENSEIGNEMENTS :

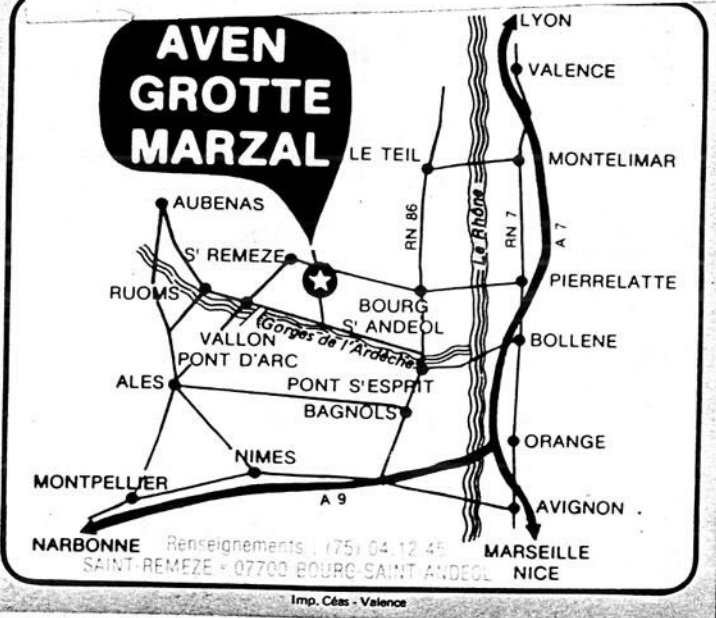
Musée : 75.04.38.55
 Conservateur : 75.04.38.11
 Mairie : 75.04.28.01 - Bidon
 07700 par Bourg St-Andéol

- Visite libre.
- Photographies autorisées.
- Circuit aménagé pour handicapés.
- Bar - Buvette.
- Souvenirs - Librairie.

ORGNAC-Village situé au sud des Gorges de l'Ardèche, ce charmant village rassemble toutes les qualités d'un petit paradis où le visiteur ne peut rester insensible aux charmes de la vie ardéchoise.

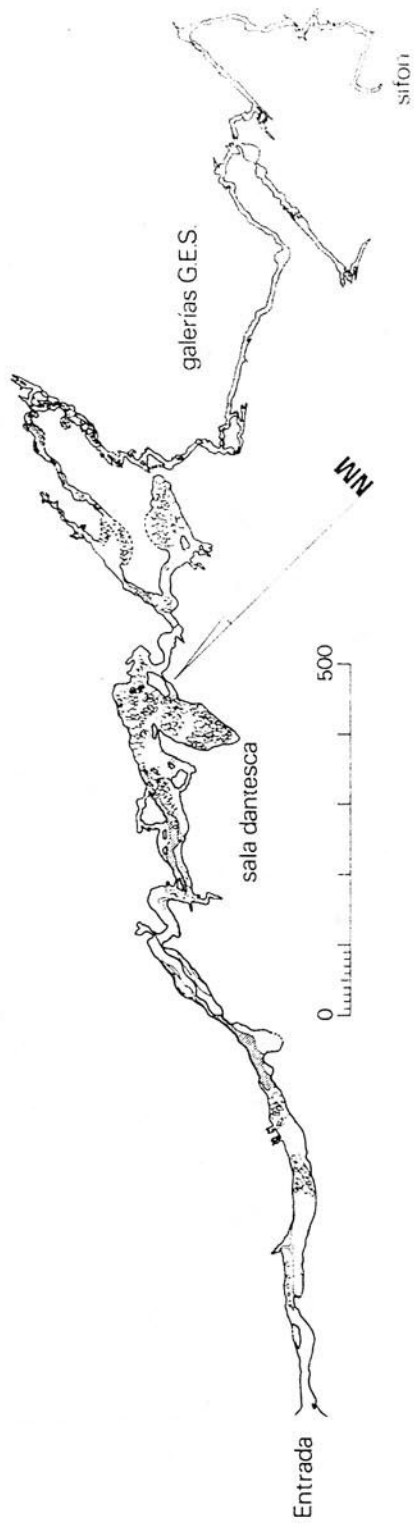
Restaurants Gîtes ruraux Piscine Boulodrome
 Hôtels Camping Tennis Jeux d'enfants
 Les VIGNERONS d'ORGNAC vous attendent tous les jours à leur chai, pour vous faire déguster le cru réputé des vins d'Orgnac.

Renseignements : (75) 04 12 45
 SAINT-REMEZE - 07700 BOURG SAINT-ANDEOL
 Imp. Cés - Valence

CUEVA DE LA CULLALVERA

Cantabria

39. CUEVA CULLALVERA - TORCAS HUMIZAS

6.750 m

(desn.: -190 m)

El Mazo/Callejomadero, Monte Pando
Ramales de la Victoria, CANTABRIA
Coord. U.T.M.:

Torcas Humizas:

X 464,310 Y 4.788,900 Z 285 m

Cueva Cullalvera:

X 462,920 Y 4.789,530 Z 95 m

Mapa: 1:50.000 U.T.M. n.º 20-5 (S.G.E.)

La Cullalvera es fácil de localizar, pues se abre al pie de un farallón, frente al barrio del Mazo, en Ramales. La boca de Torcas Humizas (o *Torcasumizas*), difícil de hallar, se abre, equidistante de la Torca de Callejomadero y la Cueva Rompida, en la ladera del monte Pando, no lejos del camino de Guardamino a la Peña del Moro. En invierno, las brumas que exhala su boca (y dan origen a su nombre) ayudan a localizarla.

Por su amplitud y proximidad a Ramales, la cueva se conoce desde siempre en la Región. La primera cita que de ella tenemos es la que hace Gabriel Puig y Larraz en *Cavernas y Simas de España* (*Boletín de la*

Comisión del Mapa Geológico de España 1894-2 (1): 1-392). Lo lacónico de la cita demuestra que el autor no debió visitarla personalmente.

1909 Brehuil la visita con fines bio-espeleológicos (*Del Río-Brehuil-Sierra 1911. «Les cavernes de la région cantabrique»*, Mónaco). Ese mismo año el prehistoriador Obermaier acude a la cueva en busca de pinturas o grabados, que no consigue localizar.

1954 Campaña de exploración espeleológica del Patronato de las Cuevas Prehistóricas de la Provincia de Santander, en colaboración con el Museo de Prehistoria y el Frente de Juventudes de Santander. Son localizados dos paneles de pinturas (*González Echegaray, J. 1954, «Exploración de la Cueva Cullalvera», Altamira 1-3: 223*). Ese año y el siguiente los biólogos franceses Derouet, Dresco y Negre recogen fauna cavernícola en La Cullalvera (*Speleon 1954-V* (3): 157-178; *idem 1955-VI* (1/2): 53-72).

1957 Primera campaña del G.E.S. del C.M. Barcelonès. Se descubre la continuación de la cueva y la gran *Sala Dantesca*. Un año más tarde, el G.E.S.-C.M.B. emprende la exploración y la topografía sistemáticas.

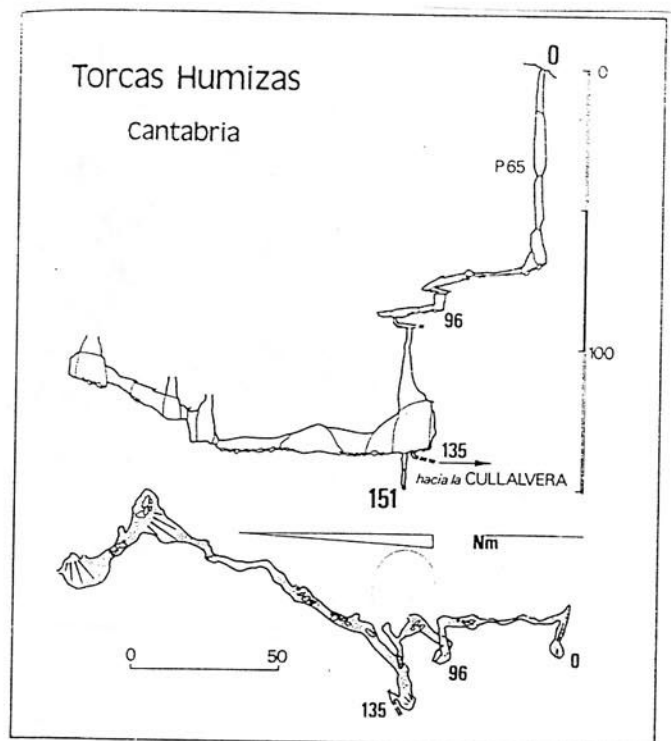
1963 Los exploradores alcanzan el sifón terminal y finalizan la topografía de las *Galerías del Fondo*, poco antes de producirse una fuerte crecida consecuente a las intensas lluvias externas (*IGME Notas y Comunicaciones 1966-89: 17-74*, topo.; *Geo y Bio Karst 1969-23: 11-13*; *idem, 1970-25: 4-14*, topo.; *idem, 1970-26: 17-28*; *Cuadernos de Espeleología 1975-8: 149* indica 10 Km de desarrollo).

1965 La A.E. Ramaliega (Ramales) y el G.E. de la Guardia de Franco (Bilbao) exploran conjuntamente Torcas Humizas hasta -80 m e intuyen la posibilidad de una unión con La Cullalvera (*Cuadernos de Espeleología 1971-5/6: 212*; *idem, 1975-8: 150*).

Posteriormente, la propia A.E.R. (mediante una desobstrucción), el Oxford Univ. C.C. y el G.E. Esparta (Barakaldo) tratan de verificar dicha unión, sin éxito, que se sepa.

1984 La S.E. Sautuola (Santander) y la A.E.R. emprenden una serie de exploraciones sistemáticas en estas y otras cavidades de la zona (Cuevamur, etc.). Se topografía Torcas Humizas y se establece, desde ambos lados de un estrechísimo pasaje recorrido por una violenta corriente de aire (el que la A.E.R. intuyera como clave de la unión), la relación física entre ambas cavidades (*Boletín Cántabro de Espeleología 1984-5: 45-47*, topo.). Parece ser, aunque tampoco hemos podido confirmarlo, que el G.E.E. (Barakaldo), aparte de haber atravesado físicamente el pasaje de unión entre las dos cavidades, ha topografiado más de 10 Km de galerías en el sistema.

Cavidad desarrollada en calizas urgonianas (Ap-tense-Albense). Aparte de la sección media de su galería principal (35 x 23 m) destacan sus grandes salas: *Sala Dantesca* (140 x 80 x 30 m), *Caos Final* (115 x 50 x 40 m), etc. Desde el punto de vista hidrológico la cueva funciona como *trop-plein* de una red más profunda de drenaje que recoge las aguas infiltradas en el macizo de El Pando-El Moro y las que provienen de las pérdidas del río Calera (*alt. ≈ 300 m*), 1,2 Km al Sur de Lanestosa (Vizcaya). En aquel macizo, intensamente karstificado, existen fenómenos

espeleológicos importantes: pozos Txomin. -217 y -251 m; Torcona del Vivero. -276 m (*Exploracions 1980-4: 71-112*, topos.). y la espectacular Torca del Moro (megadolina de 700 x 200 m; *alt. 500 m*).

Topografía: G.E.S.-C.M.B. (Cullalvera)-S.E.S.S.-A.E.R. (Torcas Humizas)

BUSZUNK, VÁRUNK, REKLÁM HORDOZÓK

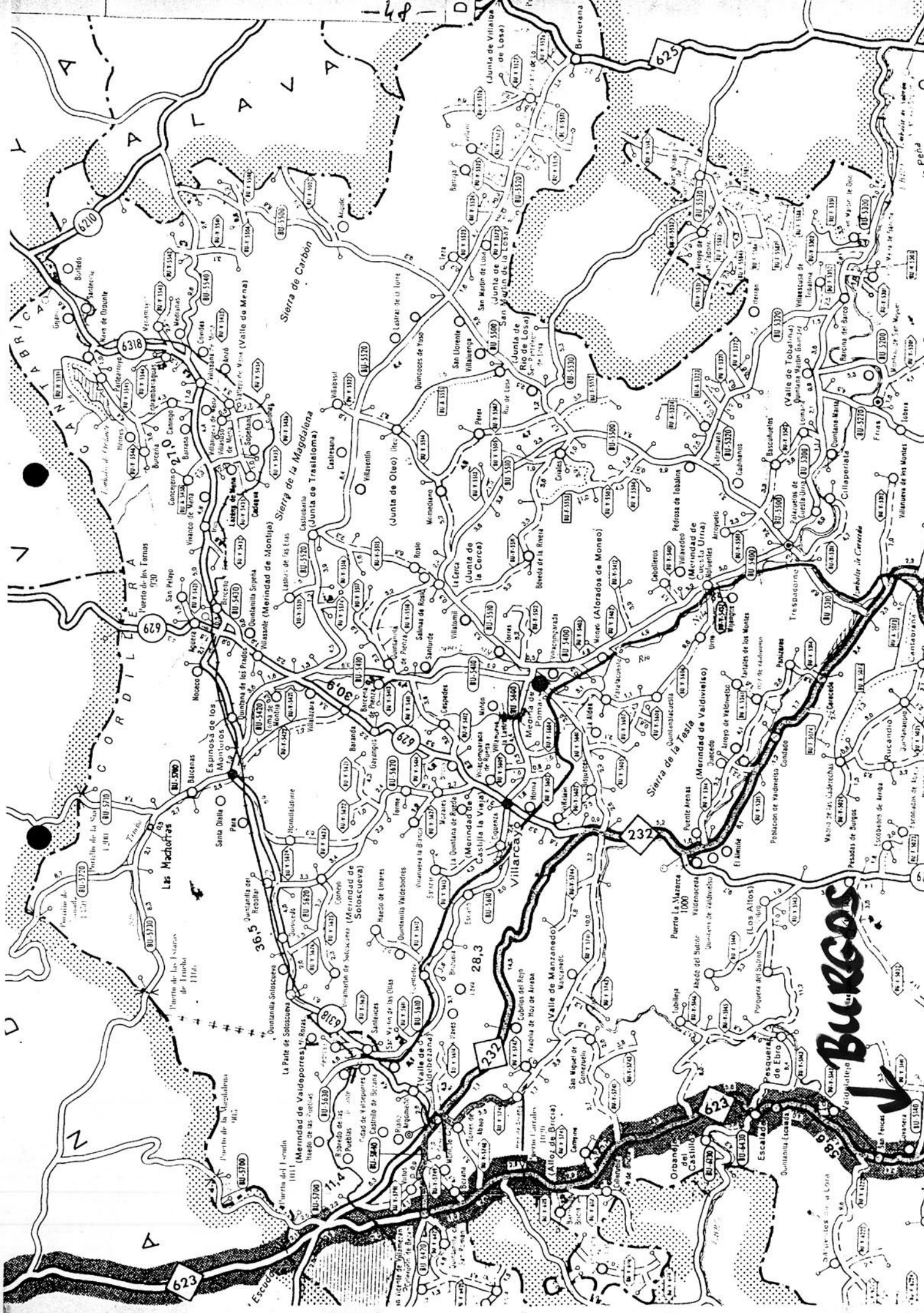

EGYÜTT A SPANYOL BARLANG-ÁSZOKKAL
HOZ DE ARREBA

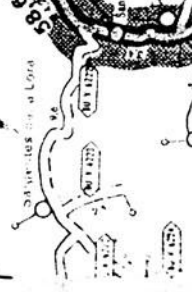
FOTÓ: KREKÁCS
1988

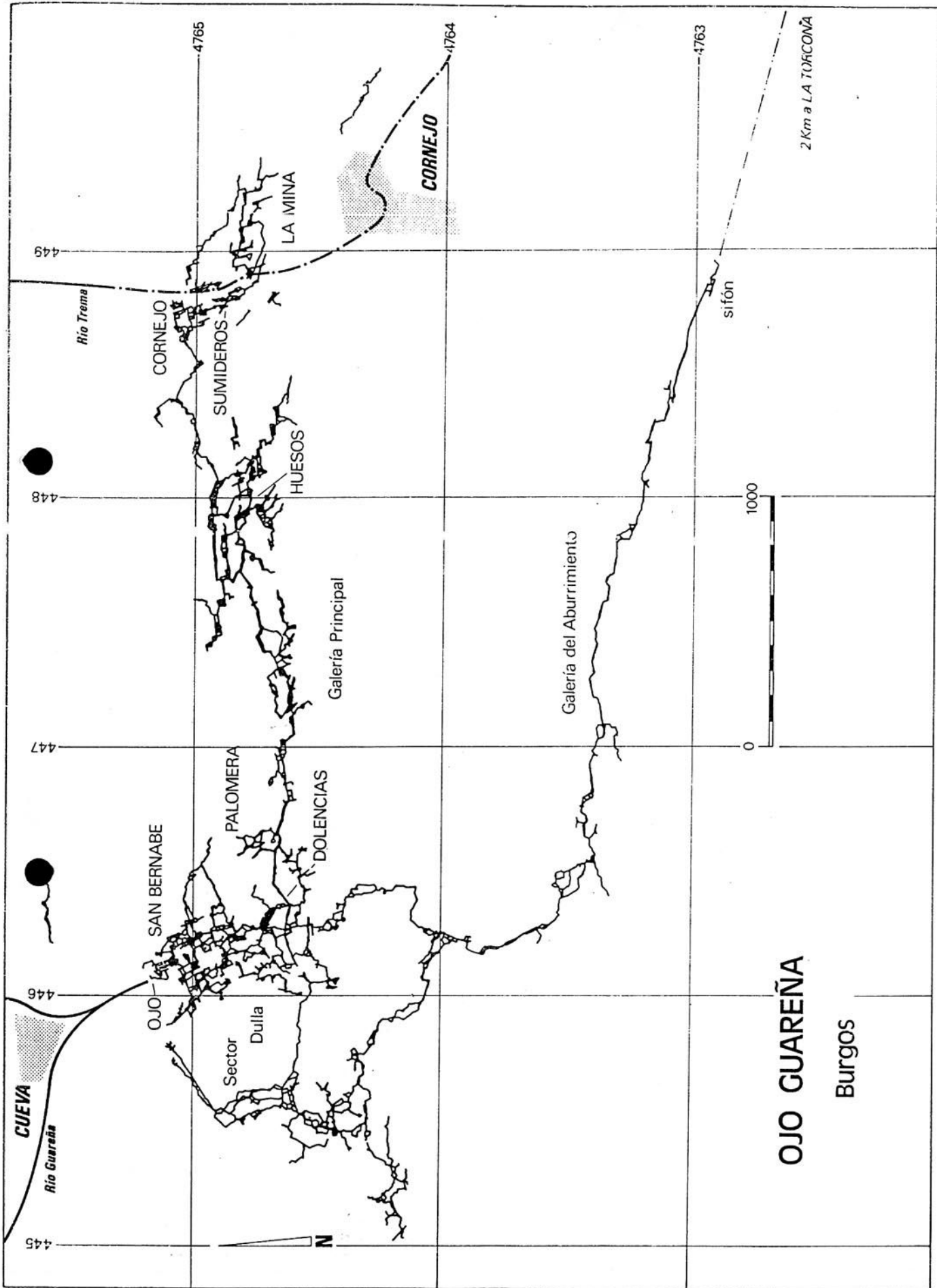
A következő akció színhelye a monumentális Ojo Guarena rendszer volt, melyből jelenleg 90 km van feltérképezve, de becslések szerint az összes járatok hossza 200 km-nél is több lehet. A többszintes barlangrendszer alsó járataiban folyik a Guarena folyó. A felső, inaktív járatokban hatalmas, sokszor a felszínig is felszakadó termek, metróalagút jellegű folyosók és elképesztő méretű omladékok váltogatják egymást. Tíz, teljes biztonsággal lezárt bejárata van a rendszernek. Kizárólag csak különleges engedélyekkel lehet látogatni ezt a nemzeti ereklyét, amelynek felszínre nyíló felszakadásai sok hazafit lőttek bele a fasiszták. Ezért a megkülönböztetett védelem, amire jellemző, hogy a külső kerítésen belül még le is falazták a bejárásokat. Nem véletlen, hogy 40 főre rúgott a hozzánk csatlakozott spanyol barlangászokkal a leszálló csapat létszáma, uis ők is csak ritkán juthatnak le saját barlangjukba. Közülük sokan most látták először a legendás Ojo Guarenát. A Gibraltári-szoroson iszonyú összegekért áthajóztunk autóbusszal együtt Ceutába, majd irány Marocco. Itt a hófok árnyékban 50° feletti, a vi-zek bilharziával és egyéb mótelyekkel fertőzöttek, zaj, bűz, ürülék mindenfelé. Fejetlen hatóság, erőszakos idegenvezetők, egy dűledező sátor bejáratán felirat: "Bank"!/Pénzt vissza nem váltanak/. Beni Mellalban kiderül, hogy sehol semmiféle térképhez nem lehet hozzájutni, amelynek alapján a fensíkon tájékozódni lehetne. Utólag megtudtuk, hogy kizárólag rendelés alapján lehet ilyenekhez hozzájutni a következő címen: División de la Carte, Disertion de la Conservation fonciére et des travaux topographique.

31. Avenue Hassan I. RABAT. Télé: 250-71. Ezt a Beni Mellal-i vízügyi hivatalban tudtuk meg, ahol Aresmuok Hassan előadó segítette a hivatali dokumentációk alapján/Aresmuok Hassan, Royaume du Maroc. Ministere de l'Equipement Direction de la Region Hydraulique. Bp. 65. Beni Mellal/. A vízügyi intézet barlangkataszteri dokumentációjából kiderült, hogy a környéken csak zomboly jellegű barlangok vannak ami még nem lenne baj, de sajnos mindegyikben halálos széndioxid feldúsulást tartalmaz. Hát ezért nincsenek ezek a rendszerek feltárva. Mi is felhagytunk a veszélyes vállalkozással és ismét északra, a Rif-hegység felé fordultunk. Útközben egy 150 km-es kitérővel megtekintettük Marokkó legnagyobb természeti látványosságát az óriás Ouzoud-vízesést. Az igazán csodálatos zuhatagot csak nyaktörő hegyi úton lehet megközelíteni, de a hatás lenyűgöző. A Rif-hegységben található Marokkó legmélyebb barlangja, amely 1700 m. magasságban nyílik Bab Taza felett, több más hasonlóan érdekes barlanggal együtt. A roppant erőszakos helyi lakosok kis híján meglincselik az expedíciót, mert nem vagyunk hajlandók hasist vásárolni, amelyből kazalnyi mennyiségben vannak felhalmozva. Mire megalkusunk egy arabbal, aki felvezetne minket a hegyekbe, a helyi vezető, a hatalmat képviselő rendőrökkel leállítja a túrát. Mint kiderült itt dűl a

BURGOS

1. OJO GUAREÑA 89,071 m
 (desn. 163 m: -154/+9)

Cornejo, Cueva, Villamartin
 Merindad de Sotoscueva, BURGOS
 Coord. U.T.M.:
 Cueva Palomera:
 X 446.595 Y 4.764.790 Z 714 m
 Sima de Dolencias:
 X 446.310 Y 4.764.705 Z 729 m
 Sima de los Huesos:
 X 448.070 Y 4.764.835 Z 710 m
 Mapa: 1:50.000 U.T.M. n.º 19-6 (S.G.E.)

El complejo de cavidades se halla enclavado en terrenos de la Merindad de Sotoscueva, en un área delimitada por los ayuntamientos de Cornejo, Cueva y Villamartin de Sotoscueva. Sus entradas se hallan cerradas por la Diputación Provincial de Burgos. Para visitarla es imprescindible ponerse en contacto con el Grupo Espeleológico Edelweiss (Diputación Provincial, 09071 Burgos).

Conocida desde tiempos remotos, como lo atestigua la existencia de numerosos restos arqueológicos, pinturas y grabados del Neolítico, de la Edad del Bronce y celibéricos, la cueva no despertó el interés de los geólogos hasta 1933 (*Boletín Real Sociedad Española Historia Natural* 1933-XXVIII: 159-185). Pero todavía han de pasar 23 años antes de que se inicie su exploración:

1936 Avisado por el cura párroco de Cueva y Villamartin, el G.E. Edelweiss (Burgos) comienza la exploración de las grandes galerías que confluyen en la entrada principal (d ≈ 8 Km).
 1937 Con la colaboración de los grupos Soc. Cien-

1962 Se localiza la resurgencia de La Torcoña, probable exutorio de las aguas que se sumen en el Ojo del río Guareña.

1963 Tras una incursión en solitario del C.E. Alcoy se organiza la campaña «O.G. 63» con la participación de G.E.G., G.E.A., G.E.V., I.P.V. (Estrella), C.E.A., G.E.V.P. y un grupo madrileño. Se descubre el Sector Este y la topografía alcanza 17629 m.

1964 Operación «O.G. 64» (los mismos grupos y otros de Francia, Hungría, Irlanda e Italia). El desarrollo topografiado es 21550 m (*Cordada* 1964-106: 13; *Geo y Bio Karst* 1964-1: 7-8; *idem*, 1965-5/6: 3-31, tope.). Durante este campamento se descubre el acceso a la Galería de los Italianos, clave de la Segunda Axial, y se escala la Sima de los Huesos, sin lograr comunicar con el exterior.

1966 Operación «O.G. 66» con la participación de G.E.E., G.E.A., G.E.V., I.P.V. y Guilmont (Córdoba), además de un grupo francés. Se descubre la Segunda Axial (Galería del Aburrimento).

1967 El 19 de abril se desobstruye con dinamita la Sima de los Huesos, hecho que influirá decisivamente en el avance de los trabajos en el Sector Este. En Semana Santa G.E.E., Guilmont y S.I.R.E.-U.E.C. acampan en la Galería del Aburrimento. El desarrollo topografiado alcanza 25430 m.

1968 Campaña «O.G. 68» (G.E.E., G.E.S.A. Oviedo, G.E.S. Madrid, G.E.A., G.E.V., S.C.A., G.E. Lleida, E.R.E. Reus, S.I.R.E., A.E.F.F., E.R.E., C.E.C. Barcelona, C.E.A., G.E.V.P., G.E.C. Córdoba). Topografía: 32036 m (*Geo y Bio Karst* 1969-20/21: 5-10, esquema tope.).

1969 G.E.E. y G.E.Bu (Burgos) descubren las hue- llas de pies descalzos de O.G. Un año más tarde la cueva es declarada Monumento Histórico Artístico.

1971 Expedición «50 Km bajo tierra» (G.E.E., G.E.A., S.C.A., G.E.V., A.M.E.T. Oñati, G.E. Donibane Pamplona, S.M. Burgaleses, G.E. Ramón y Cajal Burgos, I.J. Almera Barcelona, Lancaster Univ. S.S., S. Adriática S., S.S. Italiana, L.F.H. Austria). Se descubre el acceso al Sector Dulla (*Kaite* 1972-0: 7-15; *Geo y Bio Karst* 1972-31: 4-6; *idem*, 1972-32: 12-17, tope.). Lo topografiado hasta esa fecha alcanza 36899 m.

1973 La topografía abarca 46700 m (*Speleica* 1977-2 *supplément spécial*: 16).

1975 a 1980 La joven generación del G.E. Edelweiss reemprende el levantamiento topográfico completo del sistema y, paralelamente, intensifica la exploración en el interior de la gran cueva y en el resto de las cavidades del complejo. Los nuevos sectores, accesibles únicamente durante los estiajes, las estropeces forzadas y las escaladas hacen aumentar considerablemente el desarrollo conocido. Así, -inales de 1977 la exploración alcanza 66 Km (tope.: 57 Km) (*Kaite* 1978-1: 9-25, tope.). En diciembre de 1978 la topografía abarca 62 Km y al término del año 1980 68 Km (*El Topo* 1981-3/5: 126).

1981 Las Cuevas de San Bernabé son enlazadas a la red. Los Sumideros del Trema quedan comunicados a Cueva Cornejo.

1982 Cueva Cornejo y Cueva la Mina se enlazan a la cavidad que, por entonces, alcanza un desarrollo topografiado de 79000 m. En 1983 la cifra se eleva a

83000 m (*Exploraciones* 1983-7: 109).

1984 Desarrollo topografiado: 85 Km. Los buca- dores de S.T.D. (Madrid) reconocen dos sifones en la resurgencia del complejo, La Torcoña (*Exploraciones* 1984-8: 124-125).

1985 El G.E.E. enlaza el Ojo o sumidero del Gua- reña a la red (d = 88 Km). En una actividad interclub (G.E.E., S.T.D., G.E.A., G.E.E. Barakaldo), cuatro bu- ceadores de S.T.D. exploran los sifones terminales de la Galería del Aburrimento, en el interior del comple- jo, y de La Torcoña, que resultan ser impracticables y de una turbidez anormal (*Exploraciones* 1985-9: 129). El año siguiente se puede considerar el del término actual de los trabajos en el Complejo, cuyo desarrollo topografiado alcanza 89071 m. Con la publicación de una monumental monografía, el G.E.E. rinde cuentas de los resultados de 30 años de trabajos continuados en la principal red subterránea del Estado (*Kaite* 1986-4/5: 1-415 + suplemento de cartografía; véase también 30 años de exploraciones (1951-1980), Memoria del Grupo Edelweiss: 1-194).

La cavidad se desarrolla en calizas y dolomías del Cretácico superior, que reposan sobre calizas arcillo- sas y margas del Cretácico medio-Turonense (Cretácico superior); estas últimas actúan como subs- trato impermeable. El conjunto está dispuesto en for- ma de geosinclinal de alineación ONO-ESE, dando lugar a las características *conchas* que destacan en el paisaje. Los ríos Guareña, al N. y Trema, al O. se sumen bajo tierra al tropezar con las calizas y dolo- mías para resurgir, luego de un largo trayecto parcial- mente conocido, en La Torcoña, cueva-resurgencia próxima a la confluencia del Trema con el arroyo de la Hoz.

La red cuenta con 10 entradas:

- Cueva Palomera
- Sima de Dolencias
- Sima de los Huesos
- Cueva Cornejo
- Cueva de los Cuatro Pisos
- Cuevas de San Bernabé
- Cueva del Moro
- Sumideros del Trema
- Cueva la Mina
- Sumidero («Ojo») del Guareña

La estructura general es la de un enrejado de galle- rías preferentemente horizontales, dispuestas segun los ejes O-E y N-S. En el Sector Dulla (3.ª Axial) las direcciones preferentes son NE-SO. Otras cavidades del sistema, todavía no comunicadas con la red, son: Sima Rizuolos (2910 m), La Kubia (550 m). Último Sumidero (350 m), Prado Vargas (130 m), Kaite (585 m), La Torcoña (2500 m), Las Diacelas (2000 m), Cavaneria (329 m) y la Sima Jaime (650 m); un poco cercanas, cuya conexión puede producirse a corto o medio plazo, son Rizuolos, la Kubia y las Diacelas. La conexión entre los Sumideros del Trema (orilla derecha del río) y Cueva la Mina (orilla izquierda) se logró en 1981 a través de dos conductos diferentes que cruzan por debajo del cañón del Trema. El curso hidro- geológico de este río solo se conoce en el espacio compren- dido entre dos sifones (300 m). El de aguas abajo tal vez permita al G.E. proveer-sar bajo la montaña de Orce-

Cerro y ermita de San Bernabé, por encima del sumidero u «Ojo» del Guareña (foto C. Puch).

cias Aranzadi (Donostia) y G.E. Vizcaino (Bilbao) el G.E.E. prosigue las exploraciones. Son descubiertos el 2.º y el 3.º pisos (d ≈ 25 Km).

1958 Se celebra la campaña «O.G. 58» con la participación de: G.M. Deóbriga (Miranda de Ebro), G.E.S.-C.M. Barcelonés, C.E. Alcoy, G. Vilanova y Píera (Valencia), S.E.E. Manuel Iradier (Victoria-Gasteiz), G.E. Vizcaino (Bilbao), I. Principe de Viana (Pamplona), G.E. Edelweiss y grupos de Roma, Triest, Grenoble, Mónaco y Dahomey. Resultado: 8900 m topografiados y el primer plano de la cavidad, trazado por O. Andrés (*Cordada* 1958-36).

Ojo Guareña, Galería Estrella (Sector Este) foto G.E. Edelweiss.

Hétfő

Vasárnap

IV. ÉVFOLYAM, 29. SZÁM

1988. JÚLIUS 17., VASARNAP

POLITIKAI HETILAP

Ahol még senki sem járt

Magyar barlangászok Marokkóban

Párátlan túrára indul pénteken a Hungária '88 speleológiai expedíció. A harminc magyar barlangász marokkói barlangokba ereszkedik majd le, folytatva a Hungária-expedíciók sorozatát. A KISZ KB, az AISH, a Magyar Természetbarát Szövetség, valamint a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat által támogatott csoport az európai barlangok után Afrika föld alatti világába is bepillant.

Tavaly spanyol barlangászok jártak a most úttár-
viselő — majd Gibraltár-
ra — a Rif-hegységben
pharagos csoport barlangkuta-
tói — mondja Kerekes Károly,
az expedíció vezetője. — Né-
Marokkóban a legnyugat-
kelet felé haladva a legmagasabb
hegységben három barlang bejá-
ratát azonosították a spanyol tár-
sulat tagjai. Ez az új barlang
részét még mindig két ex-
pedíció láthatta a marokkói
szemből, ezeket az akna-
zárú, mely barlangokat. Fő-
ként a Rif-hegységben, hiszen já-
rtaik 7-9 kilométer hossz-
súak, s gyakran vízzel el-
árasztottak. Legjobb akkora
szelvény jelentenek a ferfő-
sáknak. A helybeliek akkora
gyakran az elhullott állatok
is ezekben az aknába dobják.
Komplex oltást, kaptnak, ami
többek között kolera és tifusz
ellen véd, s egy speciális
gyógyszert szedünk majd a
barlangban.
Az expedíció vezetője a tú-
ra megkezdése előtt a marok-
kói barlangászokhoz is-
merkedett meg a Pierre
St. Martin-barlangban, ahol
egyebeként az általuk felfed-

Ifrí N'Taoui ou la grotte du Cas... sud d'Azilal dans le Haut Atlas, des sites et permettent une connaissance plus approfondie des réseaux spéléologiques.
En 1981, parait l'inventaire Spéléologique du Maroc, de J. Camus et C. Lamouroux: il décrit 543 cavités et devient la référence essentielle pour ceux prévoyant une expédition au Maroc. Camille Lamouroux.

DÉNIVELLATIONS :

1. Kef TOGHOBÉI (Rif, Bab Taza, Chaouene) 713 m
Le kef Toghobéi s'ouvre à l'extrémité ouest du Rif, non loin de la pittoresque ville de Chaouene. Il faut passer par le village de Bab Taza où l'on prend une piste forestière en direction du djebel Laachab. A 8 km de Bab Taza, on arrive dans une vaste dépression où se trouvent une source et de grandes bâtisses servant d'abri aux bergers. C'est peu après cette dépression que part le sentier du Toghobéi qu'on atteint en une demi-heure de marche. Le gouffre s'ouvre à l'altitude de 1700 m.

Carte 150 000e Bab Taza : x 523 8; y 498 B.
Une coloration effectuée en 1960 a montré que les eaux absorbées par le siphon de la cote - 395 m émergent dans l'oued Serarfat, 850 m plus bas que le gouffre et à 3500 m de distance. Quant à l'émergence des eaux disparaissant à - 700 m, elle est encore inconnue.

En 1959, des bergers indiquent le gouffre au Spéleo-Club de Rabat qui en reprend l'exploration. Cette année, l'équipe formée de Penoi, Camus, Lamouroux, Serrano et Renner atteignit une vaste salle à la cote - 135 m. En 1960, le S.C.R. est arrêté par un siphon situé à la profondeur de - 380 m (coté par erreur - 544 m).

En 1969, une équipe belge du Spéleo-Club de l'Université Catholique de Louvain reprend l'exploration du gouffre, désamorçant le court siphon terminal mais bute 15 m plus bas sur un nouveau siphon.

En 1971, le Spéleo-Club de Blois, mené par Michel Chassier, s'intéresse à la cavité: il découvre un nouveau passage à - 240 m, mais un peu plus loin, il ne peut franchir une étroiture. Celle-ci est désobstruée l'année suivante et, par manque de matériel, le S.C.B. interromp son exploration à - 540 m. En 1973, un premier terminus est atteint (voûte mouillante) à la cote - 677 m. En 1974, un départ tressié est exploré toujours par le S.C.B., qui conduit à un puits moyé, à la cote - 687 m (topo 1981). Le développement atteint alors 3600 m.

En 1981, une plongée de l'Association pour la Recherche Spéleologique au Maroc, portera la dénivellation totale à - 713 m, le développement atteignant 3725 m.
Topographie : d'après les levés du S.C.B. transmis par Michel Chassier.
Bibliographie : Chassier (M.). Le gouffre du Toghobéi (Maroc, Rif), Spelunca, 1975 (2) : 29-32.

2. kef Tikhoubai (djebel Tazekka, Moyen Atlas, Taza) - 310 m
Rabat (- 155 m, 1967) et le S.C. Aix-en-Provence (- 310 m, 1969) (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, coupe).
3. Frioato (djebel Messaoud, Moyen Atlas) - 271 m
Castier (1934). Fond atteint par le S.C. Taza (1930-1931), puis par N. Castier (1934). Fond atteint par le S.C. Taza (1948) (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, coupe).
4. ain Meighifi (Moyen Atlas, Azilal) (- 115, + 136) 251 m
et S.C. Rabat (1974).
5. kef EL SBO (djebel Bou-Messaoud, Moyen Atlas, Taza) - 220 m
et S.C. Rabat (1974).
6. kef EL SBO (djebel Bou-Messaoud, Moyen Atlas, Taza) - 220 m
et S.C. Rabat (1974).
7. kef EL SBO (djebel Bou-Messaoud, Moyen Atlas, Taza) - 220 m
et S.C. Rabat (1974).
8. kef EL SBO (djebel Bou-Messaoud, Moyen Atlas, Taza) - 220 m
et S.C. Rabat (1974).
9. kef EL SBO (djebel Bou-Messaoud, Moyen Atlas, Taza) - 220 m
et S.C. Rabat (1974).
10. kef EL SBO (djebel Bou-Messaoud, Moyen Atlas, Taza) - 220 m
et S.C. Rabat (1974).

Un premier inventaire, édité en 1953, recense une soixantaine de gouffres et de grottes.
Des découvertes de première importance sont réalisées, notamment le kef Toghobéi dans le Rif et la rivière souterraine du Wit Tamdoum, au nord-est d'Agadir. Des siphons sont plongés au Chiker et au Frioato. D'autres, comme l'ain Meighifi dans le Moyen Atlas de Beni Mellal, la rivière de Chara au sud de Taza, Agadir et Casablanca.

Un premier inventaire, édité en 1953, recense une soixantaine de gouffres et de grottes.
Des découvertes de première importance sont réalisées, notamment le kef Toghobéi dans le Rif et la rivière souterraine du Wit Tamdoum, au nord-est d'Agadir. Des siphons sont plongés au Chiker et au Frioato. D'autres, comme l'ain Meighifi dans le Moyen Atlas de Beni Mellal, la rivière de Chara au sud de Taza, Agadir et Casablanca.

Un premier inventaire, édité en 1953, recense une soixantaine de gouffres et de grottes.
Des découvertes de première importance sont réalisées, notamment le kef Toghobéi dans le Rif et la rivière souterraine du Wit Tamdoum, au nord-est d'Agadir. Des siphons sont plongés au Chiker et au Frioato. D'autres, comme l'ain Meighifi dans le Moyen Atlas de Beni Mellal, la rivière de Chara au sud de Taza, Agadir et Casablanca.

11. rhar Karkar (Maroc Central, Safi) - 140 m
Alt 405 m. En 1948, par S.S.M. (Cinq Années d'explorations sout. au Maroc, 1953, topo).
12. kef Ouled Ayach (Moyen Atlas) - 135 m
Alt 1280 m. Par Castier (- 117 m, 1934) et S.S.M. (- 135 m, 1952) (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, coupe).
13. Taghlichit Sidi-Mohamed (Rif, Melg el Ouidane) - 130 m env.
Alt 470 m. En 1955 (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, croquis).
14. Ifri Ighi (Atlas Central, Azilal) - 127 m
Alt 1550 m. S.S.M. (1951).

15. kef Hamem (Moyen Atlas, Beni Mellal) - 127 m
En 1982, S.C. Rabat.
16. kef Idra (Oued el Arba, Taza) - 125 m
Alt 1115 m. S.C. Taza, 1964 (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, coupe).
17. kef El Mazza (Moyen Atlas, Beni Mellal) - 123 m
Alt 930 m. S.S.M., 1957 (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, coupe).
18. kef Naverine (Moyen Atlas, Bab Bou Idir, Taza) - 120 m
Alt 1435 m. S.U.S.S., 1972 (S.U.S.J., 1978, 2 (6) coupe).
19. «diaclassé du Jbel Tardere (Moyen Atlas, Khenifra, Taza) - 120 m
Alt 1698 m. S.C. Rabat, 1978 (ECHO des Vulcains (41) suppl., coupe).

20. kef el Maqaque (Moyen Atlas, Khenifra, Taza) - 120 m env.
G.S.B.M., 1983.
21. Oued Maakel (pente) (Merkaoua, Taza) - 120 m env.
(Spéleo-Dordogne, 1965 (15) croquis).
22. kef Lahhach (Moyen Atlas, Taza) - 120 m env.
(Cerberus S.S. Journal, 1980, 10 (1) coupe).
23. kef Ensaouh (Rif, Bab Taza, Chaouene) - 119 m
Alt 1715 m. S.C.B. et S.C. Caen, 1978 (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, coupe).

24. kef Beudif (Moyen Atlas, Taza) - 119 m
Alt 1450 m. S.C. Rabat, 1960 (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, coupe).
25. Ifri N'AIT Haddou (Moyen Atlas, El Ksiba, Beni Mellal) - 118 m
(ECHO des Vulcains (41) suppl., coupe).

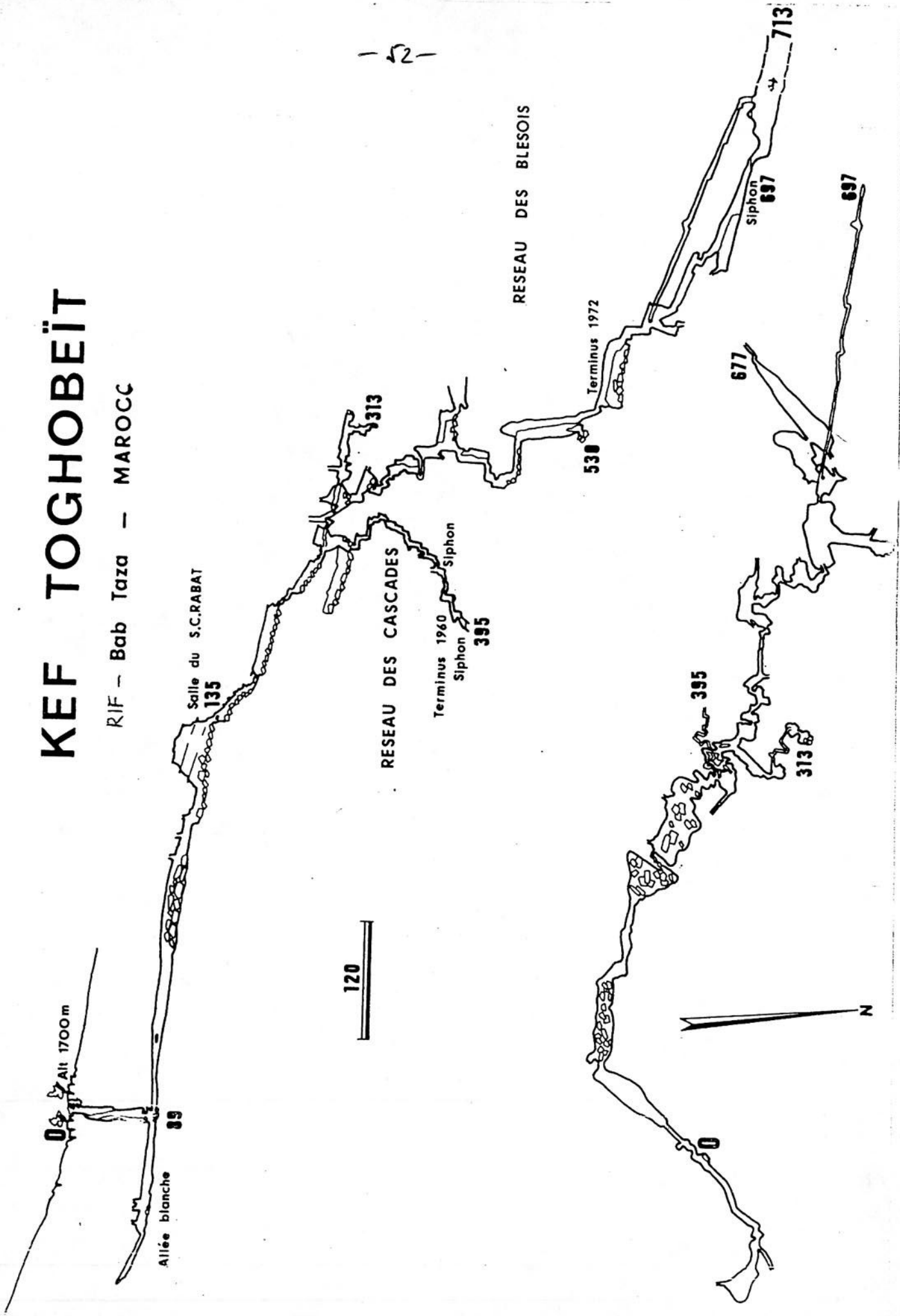
DÉVELOPPEMENTS :

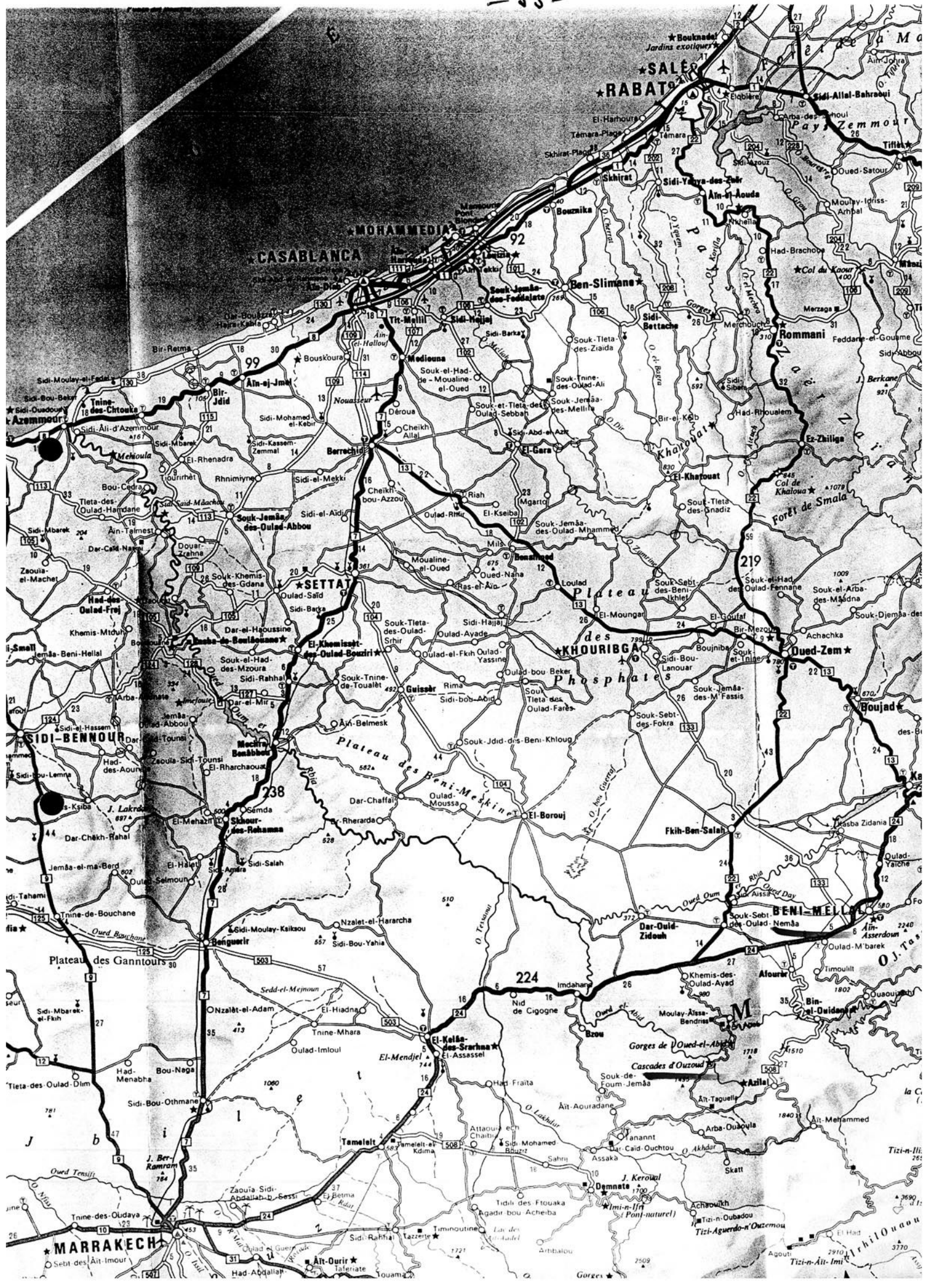
- WR Tamdoum (Tazroukhi, Immouzer, Agadir) 7550 m
Ou A Ouit n'Doun. Exploré par le S.S.M. (1200 m, 1950), le S.C. Rabat (7550 m, 1957) et l'E.R.E. Catalunya (1971, 1973) (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, plan).
2. rhar Chara (Moyen Atlas, Taza) - 6200 m
Rivière souterraine explorée en 1962-1963 par Chatelein et Mathieu, par le S.C. Périgieux en 1964-1965 et par le S.C. Aix-en-Provence en 1967 (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, plan).
3. kef Aziza (Atlas Central, Bou Denib, Errachidia) - 3950 m
Chiffre donné par des explorateurs yougoslaves (ECHO des Vulcains, suppl. n° 41, plan 1981 de 1541 m).
4. rhar Chiker (Moyen Atlas, Taza) 3865 m
Explorée à partir de 1934 (N. Castier). Chiffre obtenu en 1982 par le S.C. Nantes.
5. kef Toghobéi (Rif, Bab Taza, Chaouene) 3725 m
6. Ifri N'hamed N'taouia (Atlas Central, Ait N'hamed, Azilal) 3600 m
La S.S. Maroc explore 1400 m en 1950 puis le Westminister S.G. 3600 m en 1981 (Caves & Caving, 1982 (16) plan).
7. ain Meighifi (Moyen Atlas, Azilal) 2732 m
En 1972 par le S.C.U.C. Louvain (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, plan).
8. rhar Isk N'Zouya (Essaouira, Agadir) 2300 m env.
En 1960 par S.S.M. (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, plan).
9. rhar Karkar (Maroc Central, Safi) 2300 m
(Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, plan).
10. kef Azar (Moyen Atlas, Merhaoua) 2000 m env.
11. Agardi Oulkouchin (Anti-Atlas, Akhsaas, Bou Isakarn) 2000 m env.
12. kef Ensaouh (Rif, Bab Taza, Chaouene) 1875 m
En 1979 et 1980 par A.Re.S.Ma. (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, plan).
13. Frioato (djebel Messaoud, Moyen Atlas) 1730 m
(Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, plan).
14. rhar Goran (Cap Bedouza, Safi) 1670 m
En 1950 par S.S.M. (Camus, Lamouroux, op. cit., 1981, plan).
15. Ifri N'taguelimous 1659 m
16. Ifri N'Caïd (Atlas Central, Ait M'hamed, Azilal) 1500 m

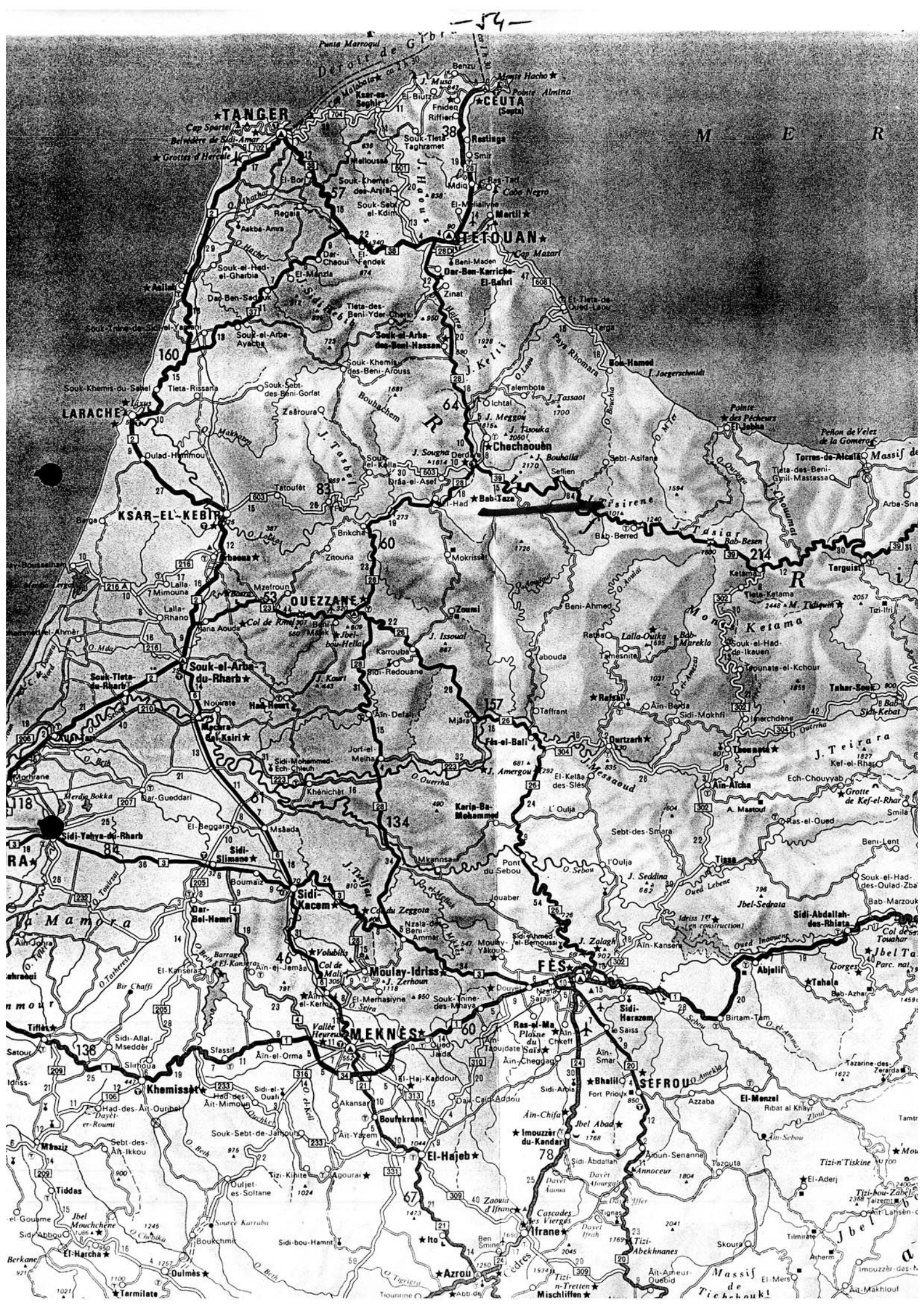
KEF TOGHOBEÏT

RIF - Bab Taza - MAROCC

- 2 -

OUZOUUD - VÍZESÉS, AZILAL, MAROKKÓ

FOTÓ: KREKÁCS K.
1988.

MARRAKESI BELVA'ROS

BIVAK A RIF-HEGYSE'GBEN, MAROKKO

FOTÓ: KREKÁCS K.

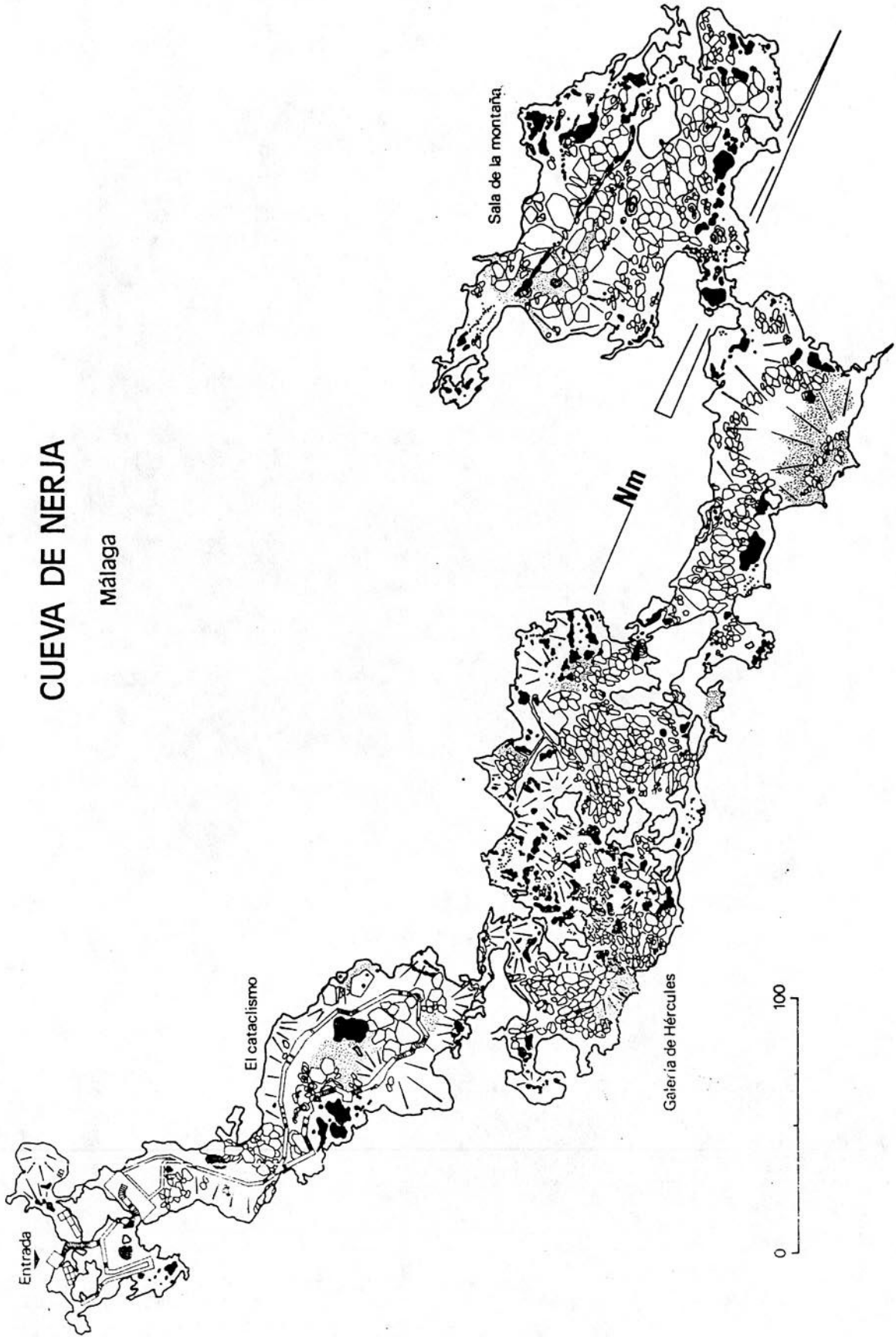
1988

a hasis háború, a katonaság és a helyi lakosok között, elsősorban azért, hogy ki kereskedjen vele. Az alkudozások alatt kiderült, hogy ha veszünk potom 200 kg hasist tőlük, akkor még katonai biztosítást is kapunk! Ha nem akkor csak a belügyminiszter külön engedélyével lehet a hegyre felmennünk. Checuánban beszéltünk a helytartóval, aki felvilágosított bennünket, hogy a miniszterrel csak miniszter beszélhet, s miután kiderült, hogy hazánkban nincs is marokkói képviselő az engedélyezési procedúrának vége szakadt. Újra Spanyolországban, a Malaga közeli Nerja-barlangot kerestük fel, amely bár kivilágított, idegenforgalmi barlang, de csodálatos termei cseppkövektől roskadoznak. Következő állomásunk a Murcia megyei Callasparra, melytől nem messze található egy széles kiszáradt folyómedret szegélyező gerinc oldalában a nehezen megtalálható Cueva del Puerto, 5 km-s, 100m. mély barlang. A közel 30°-s bg. hőmérséklet miatt dőlt rólunk a víz, egyébként a bg. csont száraz, de igen változatos labirintus. Aztán időnk és pénzünk fogytán irány haza. A tudományos és sportcélkitűzéseink elérése mellett, tevékenységünkkel szeretnénk volna hozzájárulni a magyar barlangkutatók hírnevének öregbítéséhez is, mivel az ilyen típusú természetjárás és ismeretszerzés értékét, hatását nehéz, talán lehetetlen is, felbecsülni. Vitathatatlan társadalompolitikai jelentősége is. Ez a láthatatlan haszon nemcsak a nemzetközi kapcsolatokban, hanem a hazánkról kialakult kép megrajzolásában is megmutatkozik. A természetjárás ilyen formája, a különböző népek fiaival történő együttes munka hathatós eszköz a népek értékeinek megismerésére és az emberek egymás iránti felelősségének kialakításában. Talán nem véletlen az, hogy 1989 nyarán épp hazánkban került megrendezésre a X. Nemzetközi Barlangász Kongresszus, amelyre a világ minden tájáról érkeztek kutatók, szakemberek, érdeklődők és nem utolsó sorban barátok.

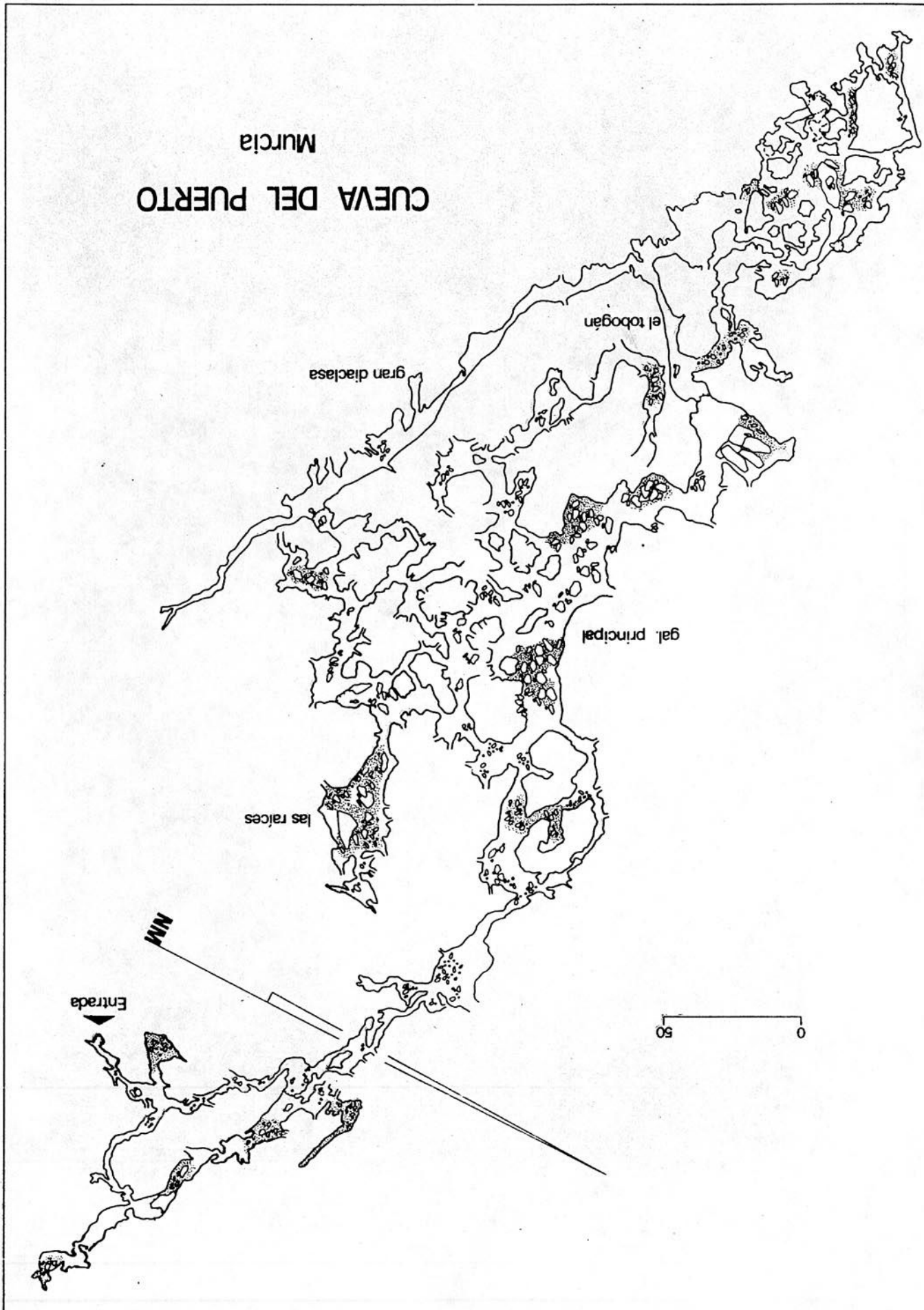
A nagyszabású akcióinkra az összefogás volt a jellemző. A közel 1 millió Ft.-ba kerülő utak költségeinek több mint 3/4-ét a résztvevők állták, de godjaink enyhítésére a legkülönböző vállalatok, gyárak és cégek siettek segítségünkre. Az anyagi támogatók a következők voltak: FERROGLOBUS, KERAVILL, KONSUMEX, KULTÚRA KÜLKER.VÁLL, MAGYAR KÜLKERESKEDELMI BANK, MAGÉV, MASPED, MALÉV, PEMÜ, VEGYÉPSZER, TECHNOIMPEX, és az UTASELLÁTÓ VÁLL. Szinte nélkülözhetetlen termékünkkel a BUDAPESTI KONZERVGYÁR, a BUDAPESTI TEJIPARI VÁLL., a BUDAPESTI ÉDESIPARI VÁLL., a FORTE, a GYŐRI KEKSZ és OSTYAGYÁR, a GYŐRI TEJIPARI VÁLL., a HERBÁRIA, a HALÉRT, a HUNGARONEKTÁR, a HUNGAROVIN, a KÖNYV-ÉRTÉKESÍTŐ VÁLL., az ÁLL.KÖNYVTERJESZTŐ VÁLL., a CORVINA KÖNYVKIADÓ, a SZOBI GYÜMÖLCSPELDOLGOZÓ VÁLL., a FŐV.SÜTŐIP.VÁLL. É-pesti Ue. támogatt minket. Ezúton is köszönet illeti meg őket, hogy segítségükkel hozzájárultak kitűzött céljaink megvalósításához. Külön köszönet illeti továbbá a HUNGÁRIA BIZTOSÍTÓT, mely minden utunk összes biztosítását díjtalanul fedezte.

CUEVA DE NERJA

Málaga

Murcia CUEVA DEL PUERTO

EXPLORACIONES

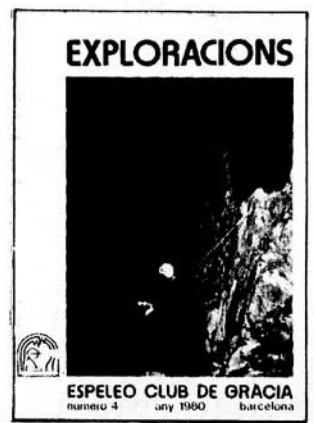
1.500 pts.

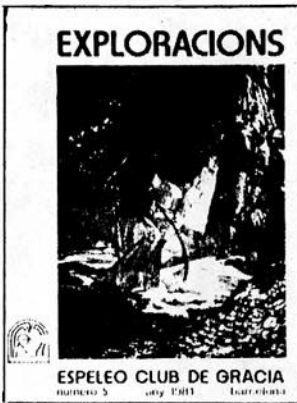
1.500 pts.

1.500 pts.

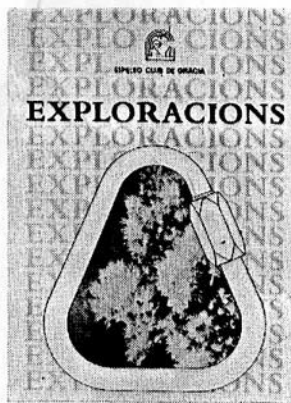
1.650 pts.

1.650 pts.

1.650 pts.

1.650 pts.

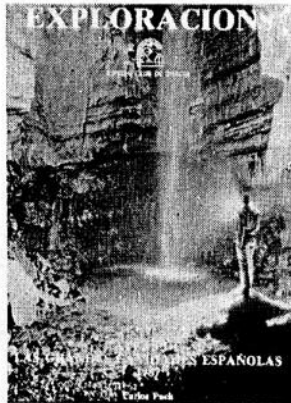
1.650 pts.

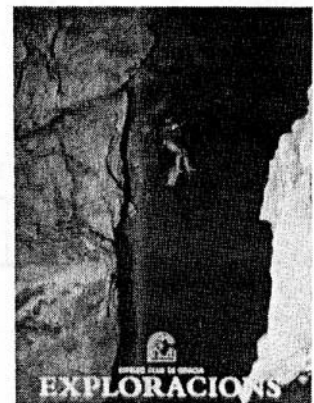
1.950 pts.

1.950 pts.

4.000 pts.

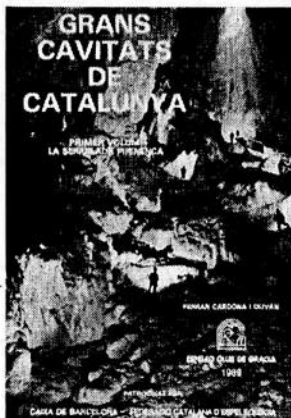
2.000 pts.

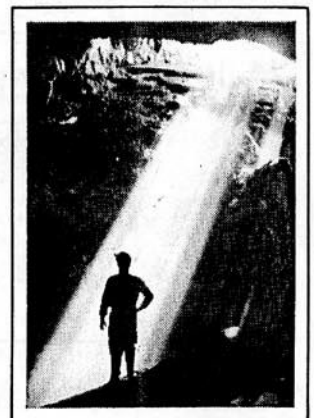
2.000 pts.

1.050 pts.

3.750 pts.

1.050 pts.

HUNGARIA '90

speleoalpin

EXPEDÍCIÓ

ÚTITERVE

Indulás: jún.29.péntek du./1.nap,lásd.alább/hazakerés: júl.21.kedd du./33.nap/

1. p.: Alba Volán Mór - Budapest - Etenye	330 km.
2.sz.: Etenye-Zágráb-Ljubjana-Villa Opicina-Jesolo	470 "
3. v.: Jesolo - Venecia - Bologna - Firenze	305 "
4.h.: Firenze-Pisa-Genova-Savona-Imperia-Ventimiglia	415 "
5. k.: Ventimiglia-Monte Carlo-Nice-Aix en Provence-Marseilles-Martigues	280 "
6.sz.: Martigues-Arles-Le Grau du Roi-Montpellier-Perthus-Barcelona	470 "
7.cs.: Barcelona - Logrono - Burgos: látogatás a Niphargus csoportnál	590 "
8. p.: Burgos- Vitoria - Pamplona: San Ferminó fiesta	210 "
9.sz.: Pamplona- Lumbier-kanyon	50 "
10. v.: Barlangi akció	50 "
11. h.: Barlangi akció	50 "
12. k.: Barlangi akció	60 "
13.sz.: Vitoria-Tolosa-Irún-Biarritz-Hasparren-St. Esteben: bg. akció	210 "
14.cs.: St. Esteben-Mauléon-Tardets-Arette-Ste Egrée:Kaketta szurdok	100 "
15. p.: Pierre Saint-Martin barlangi akciók	
16.sz.: " " " " "	
17. v.: " " " " "	
18. h.: P.S.M.-Pau-Tarbes-St.Bertrand de Com.:bg.vízit-Toulouse-Marsac- - Albi - Albi - Millou	500 "
19. k.: Millou - Ste.Enimie: Meyruis barlangi akció	60 "
20.sz.: Vadvízi kajaktúra a Tarn kanyonjában	10 "
21.cs.: Millou környéki karszt:sur le Causse Noir, Aven Armand bg. akció	20 "
22. p.: Ste.Enimie-Florac-Génolhac-Bois de PaioLIVE karszt-Les Vans- Cocaliere bg.-St.Ambroix-St.Alban:dolmen-Vallon Pont d'Arc: bg.	190 "
23.sz.: Vallon Pont d'arc-vadvízi kajaktúra az Ardeche kanyonjában	55 "
24. v.: Pont St.Esprit-Valence-Pont en Royans de la Vercoors-Grenoble	190 "
25.h.: Grenoble-Brignoud: PETZL-gyár-Annecy-Cluses-Samoéns	260 "
26. k.: Jean-Bernard barlangi akció	
27.sz.: " " " " "	
28.cs.: " " " " -Samoéns-Le Cheval:sziklavadon,zuhatógók	40 "
29. p.: Le Cheval-Cluses-Chamonix-Mont Blanc alagút-Milano-Bergamo-Brescia	390 "
30.sz.: Brescia-Garda tó-Trento-Ora-Predezzo- Feltre : Dolomitek túra	255 "
31. v.: Feltre-Agordo-Cortina d'Ampezzo-Misurina	115 "
32. h.: Misurina-Sillian-Lienz-Millau-Hingsturt-Graz-Rábatúza	460 "
33. k.: Rábatúza- Zamárdi - Budapest- Mór: Alba Volán	345 "

33 nap: magyar 2, olasz 3+3, francia 1+16, spanyol 7, osztrák 1. 6.500 km.

Irányár: még a vasútjegynél is olcsóbban- 24.950 Ft., amely a buszköltségeken túl az ételt-italt, biztosítást és a szállásköltséget is magában foglalja, de lehetséges, hogy a költség mintegy felét valutában kell állni. Utazás busszal, szállás sátorban.

Jelentkezés: márc.28-ig személyesen vagy írásban. Befizetés: áprilistól 3 részletben.

Pelvilágosítás és jelentkezés szerdánként 19-21h között, a KPVD SZ Vörös Meteor TE. STUDENT speleoalpin csoportvezetőnél: Bp.VI.Eötvös u. 25/a.II.em., Krekács Károly.

Levél cím: 1036.Bp.Uszály u.7. Telefon: mh.127-0894, 127-0331, h.cs.,p.

Kikérőt biztosítunk!

(sin.: Cueva G.E.C.A.)

Chaitres, Sierra del Puerto

Calasparra, MURCIA

Coord. U.T.M.:

X 619,910 Y 4.239,400 Z 400 m

Mapa: 1:50.000 U.T.M. n.º 25-35 (S.G.E.)

Para acceder hasta ella se toma en Calasparra la carretera comarcal 3314 de Caravaca a Villena. En el Km 14,2 arranca un camino, a la izquierda, que cruza la vía del ferrocarril y se dirige al Cortijo del Chato. Es

Cueva del Puerto. Gran Diadema (foto G.E. Alicante).

necesario sobreparar este último y continuar, en dirección a la Sierra, por espacio de 1,5 Km más. En las primeras escarpaduras, casi al borde del camino, en una rambla que desciende del monte Chaitres, se abre la cueva. Su acceso se encuentra cerrado, siendo imprescindible, para visitarla, solicitar las llaves al guarda del I.C.O.N.A. en Calasparra (C/Germán Galindo 38).

1968 El grupo espeleológico Ciezano (G.E.O.J.E.) de Cieza, o simplemente G.E.C.A.) localiza la cueva y comienza su exploración y topografía, anunciando un desarrollo cercano a 2 Km (*Gao y Bio Karsí 1968-14/15: 16*).

1970 Los exploradores afirman haber topografiado 4 Km de galerías y atribuyen a la cueva un desnivel de 150 m (*Actas I Congreso Nacional Espeleología, Barcelona 1970: 25-26*).

1973, 1974, 1979 y 1983 La S.I.E. del C.E. Aliga (Barcelona) topografía la cueva y anuncia un desarrollo próximo a los 7 Km (*XXX Aniversari SIE-CEA 1961-1986: 20, 21, 29, 33*). Simultáneamente, el Grupo Espeleológico de Alicante realiza una topografía que otorga a la cueva un desarrollo de 5 Km (es la que aquí se publica) (*José M.º Cortés, G.E.A., Alicante, com. pers.*).

1980 La cueva es cerrada para protegerla del vandalismo al que se ve sometida en los últimos tiempos

(Lapiaz: 1980-5: 71).

Cueva-sima inactiva desarrollada en calizas probablemente mesozoicas. El desnivel entre la boca y el punto más bajo es 100 m.

Topografía: G.E.A.

57. GEZALITZAKO KOBEA

4.915 m

(sin.: Lizuniako Kobia)

Arantzazuko Harana, Aizkorri Mendierroa

Oñati, GUPUZCOA

Coord. U.T.M.:

X 547,350 Y 4.760,275 Z 513 m

Mapa: 1:50.000 U.T.M. n.º 23-7 (S.G.E.)

Su gran entrada, precedida por el talweg (normalmente seco) del río Arantzazu, es perfectamente visible desde el Km 82 de la carretera de Oñati al santuario de Arantzazu al pie de la cual se abre. Al borde de la gran cuenca cerrada en la que se encuentra su boca se eleva el caserío de Gezaliza y sus dependencias. En época de avenidas el Arantzazuko Erreka se adentra en ella.

Al igual que Aritkrutz, la cueva recibió las primeras visitas de los pioneros vascos, siendo Félix Ruiz de Arcate quien emprendió su topografía (1570 m) en 1955. Un año más tarde publicaba junto con Juan San Martín un interesante trabajo dedicado al sistema Gezaliza-Aritkrutz-Jaturabe-Artzen Kobia (*Speleón 1956-17 (3): 103-125*, topos).

1972 a 1976 El grupo oñatiarra Aloña Menafi E.T. realiza la nueva topografía, incorporando bastantes galerías nuevas al conjunto (*Boletín de Actividades Espeleológicas AMET 1976-1: 1-40*, indica 4000 m). Colaboran en las actividades los grupos vascos de la U.V.E.

Excavada en calizas urgonianas (Aptense-Albense). La cueva constituye el sumidero en crecidas del Arantzazuko Erreka y, al tiempo, la cabecera del sistema «Gesarribe» (potencial: 12250 m/180 m). La resurgencia, como en el caso de Aritkrutz, es Jaturabe Kobia (*alt. 381 m*), hoy anegada por el embalse del mismo nombre. La cueva está estructurada en cuatro pisos, con zonas activas e inactivas, intercomunicadas a través de pozos de 10 a 40 m. En períodos normales las aguas del río Arantzazu se suman 300 m antes de la boca de entrada.

Topografía: A.M.E.T.-U.V.E.

58. CUEVA DE NERJA

4.823 m

(sin.: La Mina; Cueva de las Maravillas) (desn.: 67 m)

Sierra Almiñara, Maro

Nerja, MÁLAGA

Coord. U.T.M.:
X 424,695 Y 4.069,025 Z 158 m
Mapa: 1:50.000 U.T.M. n.º 19-44 (S.G.E.)

Situada en un rincón perfectamente accesible y urbanizado, 500 m al N del pueblo malagueño de Maro, sobre el litoral mediterráneo. Un desvío a la altura del Km 301,5 de la carretera N-340 conduce hasta el aparcamiento situado frente a su boca.

1959 Un grupo de jóvenes de Maro y un vecino de Nerja descubren en La Mina, pequeña cueva, conocida por los autoctonos a la que se accede a través de un escape, una abertura protegida por concreciones que exhiba una débil corriente de aire templado. Luego de forzar el paso, los improvisados exploradores descubren la continuación de la cueva y hallan algunos restos arqueológicos en su interior. Poco tiempo después dan a conocer su hallazgo a la prensa (*Diario Sur n.º 7373 del 22 de abril de 1959*) y, en los meses que siguen, la Delegación de Excavaciones de Málaga emprende la tarea de excavar un nuevo acceso más cómodo hacia el interior de la cavidad, labor que será concluida a principios del año siguiente.

1960 a 1968 Se suceden las campañas de excavaciones arqueológicas en la cueva, bajo la dirección de especialistas procedentes de diferentes rincones de España. El hallazgo arqueológico más notable son los restos de hombre de *Cro-Magnon* (*Revista de Arqueología 1983-29: 56-65*).

1969 y 1970 Comienzan los trabajos espeleológicos en s.e. a cargo de la S.E. del Museo Arqueológico Provincial de Málaga. Se descubren las grandes salas interiores y los tramos de galería que permiten acceder directamente a ellas, evitando el itinerario a través de la *Sala de los Niveles*.

1972 a 1975 El grupo G.E.M.A. de Educación y Descanso (Málaga) realiza una serie de trabajos en la cueva que incluyen una primera topografía de conjunto (*Urbega 1976-13: 60-68*, topos; *idem 1977-17: 48-58*). Entretanto prosiguen las excavaciones arqueológicas en el interior. En 1976 el C.E. de Alcoy presenta al IV Congreso Nacional de Espeleología dos comunicaciones relativas a la cueva (*Actas IV Congreso Nacional de Espeleología, Marbella 1976, T.1: 35-47*, indica D = 1550 m, longitud del eje mayor = 750 m, gran sala de 12 x 10 m²).

1980 El G.E.S. de la Sociedad Excursionista de Málaga (antiguo G.E.S.M.) realiza un estudio completo de la cavidad que le vale el I Premio de Investigación sobre la Cueva de Nerja (*Sociedad Excursionista de Málaga, 75 Aniversario 1906/1981: 53-54; Spes 1985-4: 7-87*, topos).

Excavada en calizas con intercalaciones arcillosas del Triásico medio-superior. La cueva se compone de un rosario de salas enormes, separadas por tramos de galería, con algunos niveles superpuestos, adornadas por un concrecionamiento exuberante. El primer tercio de la cavidad se halla habilitado para el turismo.

Topografía: G.E.S.-S.E.M.

59. CUEVA DE LA HAZA TRAS EL ALBEO

4.765 m

(sin.: Cueva de François)

Barranco de la Coima-El Albeo

Soba, CANTABRIA

Coord. U.T.M.:

X 448,940 Y 4.786,270 Z 1150 m

Mapa: 1:50.000 U.T.M. n.º 19-5 (S.G.E.)

Para acceder hasta ella se toma en el Puerto de los Collados el camino a Bustalveinte y, enseguida, se abandona éste en favor del camino de Saoc. Al final del mismo hay que descender hacia las cabanas del Albeo, al NNE, y continuar luego por una raza ascendente de arenisca hasta dar vista al barranco de Rolaca. Una vez allí se gira a la izquierda, hacia el O, siguiendo una cornisa o haza. Las bocas de entrada se abren en un pequeño entrante del farallón rocoso. 10 m por encima del sendero.

1980 Miembros del S.G.C.A.F. (Grenoble, F) localizan la cueva y, en tres ataques sucesivos, exploran algo más de 3 Km de galerías (topo.: 2692 m) (*Scieler 1980-9: 83-86*, topos). En homenaje a François Charpentier, muerto repentinamente de leucemia, (?) en Lyon, los exploradores deciden poner a la cueva el nombre de su compañero espeleólogo.

1981 Las exploraciones y la topografía avanzan hasta alcanzar la cifra de casi 5 Km de desarrollo (*Scieler 1981-10: 118-121*, topos; *Boletín Cantabro de Espeleología 1986-7: 39-47*, topos).

Excavada en el contacto de un banco de caliza y otro de arenisca de la parte superior del complejo urgoniano «de Asón» (Aptense-Albense). La cueva, prácticamente inactiva y ocupada por amplios depósitos de arena y limo, pudiere formar parte del sistema hidrológico de la Cueva Fresca (*alt. 408 m*). Las débiles circulaciones hídricas actuales siguen el buzamiento (10º al SSE).

Topografía: S.G.C.A.F.

60. COMPLEJO MOTILLAS-RAMBLAZO

4.751 m

(desn.: 157 m)

Cerro de las Motillas/Hundidero del Parralejo
Cortes de la Frontera (MÁLAGA)-Jerez de la Fronte-
ra (CADIZ)

Coord. U.T.M.:

Sima del Ramblazo: X 276,440 Y 4.047,850 Z 450 m

Sumidero del Parralejo: X 276,770 Y 4.084,340 Z 379 m

Cueva de las Motillas: X 276,240 Y 4.048,360 Z 348 m

Cueva del Agua: X 275,950 Y 4.048,250 Z 293 m

Mapa: 1:50.000 U.T.M. n.º 14-45 (S.G.E.)